

Indo-Pacific: A Space for Arms Race in the 21st Century

 Bahador Zarei¹ ✉ | Jalil Delshad zad² | Zahra Pshgahifard³

1. Associate Professor of Political Geography, University of Tehran, Tehran, Iran. (Corresponding Author), Email: b.zarei@ut.ac.ir
2. PhD Student in Political Geography, University of Tehran, Tehran, Iran. Email: Jalil.Delshadzad@Gmail.Com
3. Full Professor of Political Geography, University of Tehran, Tehran, Iran. Email: zf@ut.ac.ir

Article Info

ABSTRACT

Article type:

Research Article

Article history:

Received:

2025-7-2

Received in revised

form: 2025-9-18

Accepted:

2025-9-22

Published online:

2025-5-22

Keywords:

*Indo-Pacific Region,
Arms Race, 21st
Century, Multilateral
Alliances, America*

Objective: The Purpose of this research is to examine the reasons why countries in this region have tended towards an arms race in the Indo-Pacific region in the 21st century.

Methodology: The research method of this article is descriptive-analytical and based on a comparative approach. The method of collecting information and data is based on the library method, and their analysis is carried out through description and based on thinking and reasoning.

Findings: The major countries of the Indo-Pacific region have enjoyed significant economic and military growth (the United States, China, and India), and there is a competitive arms race with potentially dangerous consequences, coupled with powerful economic and market forces. The six nuclear states in the region spend a lot of money each year to contain and build multilateral alliances to balance power.

Conclusion: It seems that the economic-military growth of the United States, China, and India, the supposed threat from China, the nuclear threats from some countries in the region, and multiple coalitions have caused distrust among the major countries in the region, led to an arms race in the region, and affected the lack of dynamism and the lack of collective participation by the major countries in the region in resolving regional problems.

Cite this article: zarei, ., delshad zad, ., & pishgahifard, Z. (2025). Indo-Pacific: A Space for Arms Race in the 21st Century. *Defensive Future Studies*, 11 (40),43-78.

DOI: <https://doi.org/10.22034/dfs.2025.2064683.1918>

Publisher: IRI Military Command and Staff University

Extended Abstract

INTRODUCTION:

The Indo-Pacific region has become the most dynamic and diverse and the main focus of world politics and economics. The structure of relations in this region is based on the relations between the two great powers, the United States and China, and alongside them, players such as ASEAN, Japan, South Korea and India. The importance of this region in the energy supply lines of the US and European economies through its maritime routes and is a very important corridor and alternative for the exercise of US military power in other regions. This article attempts to explain why the countries of this region tend towards an arms race. The main hypothesis of the research predicts that the rise of China and India has pushed the main countries, and especially the United States, towards an arms race that is a combination of containment measures and multilateral alliances to balance against Chinese influence and reassure regional allies.

METHODOLOGY:

Perhaps the most fundamental method for studying the arms race is comparison. Therefore, we have conducted a comparative analysis of narratives related to the military capabilities of the United States and its main and rival countries in the Indo-Pacific region in order to determine the military power position of the countries in the region. Our research follows an analytical research design and examines how the analysis in question is narrated in line with the broad set of values of the United States and other countries in the region. Therefore, the research method of this article is descriptive-analytical and based on a comparative approach, and the method of collecting information and data is generally based on the library method. After collecting and classifying information, its analysis is generally carried out through description and based on thinking, logic and reasoning.

Findings:

In this research, after a comprehensive review, several factors were identified for the arms race among countries in the Indo-Pacific region. First, the economic-military growth of the United States, China, and India, which are seen as a threat to other countries in the region. Second, the geographical location of this region, which is a very important corridor and an alternative for the application of American military power to other regions. Third, an important part of the energy supply lines of the American and European

economies passes through its sea routes. Fourth, the presence of global arms manufacturing companies in this region, which provide a significant part of the economic income of the major countries in this region. Fifth, this region is the center of concentration of capital and technology, and the most dynamic economies in the world with the highest average global growth are concentrated in this region. In this region, competitive arms power is underway with potentially dangerous consequences, along with powerful economic and market forces. The actors in this arena have expanded the scope and importance of this region compared to other regions. Sixth in this region, the six nuclear-armed countries incur a large annual cost for containment and the creation of multilateral alliances for the balance of power. Seventh, and finally, the existence of military-security pacts and their very important role for allies and other powerful countries in the region.

Discussion and Conclusion:

The Conclusions of the arms race among the countries in the region emphasize its potential to create significant geopolitical and geo-economic benefits. On the other hand, it creates challenges for the important countries in the region. The arms race among the countries in the Indo-Pacific region not only creates high costs for them, but also causes distrust among the major countries in the region towards security-military issues in the region, and they consider any alliance or pact with other countries in the region and outside the region as against them, and it has affected the lack of dynamism in the region and the lack of solving regional problems through collective participation by the important countries of the region and it has affected the stability and disorder of the region.

ACKNOWLEDGEMENTS:

I would like to express my gratitude to the esteemed editor of the Journal of DFSR and the reviewers of this article, whose valuable and specialized feedback has contributed to enhancing its qualitative and content richness.

ایندوپاسفیک: فضایی برای رقابت تسلیحاتی در قرن بیست و یکم

بهادر زارعی^۱ | جلیل دلشادزاد^۲ | زهرا پیشگاهی فرد^۳

۱. دانشیار جغرافیای سیاسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران. ایمیل: b.zarei@ut.ac.ir

۲. دانشجوی دکتری جغرافیای سیاسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران. ایمیل: Jalil.Delshadzaad@Gmail.com

۳. استاد جغرافیای سیاسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران. ایمیل: zf@ut.ac.ir

اطلاعات مقاله چکیده

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

تاریخچه مقاله:

تاریخ دریافت:

۱۴۰۴/۰۴/۱۱

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۴/۰۶/۲۷

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۴/۰۶/۳۱

تاریخ انتشار:

۱۴۰۵/۰۳/۰۱

کلیدواژه‌ها:

منطقه

ایندوپاسفیک، رقابت

تسلیحاتی، قرن

بیست و یکم،

اتحادهای چندجانبه،

آمریکا

زمینه و هدف: هدف این تحقیق این است که به چه دلایلی کشورهای این منطقه به سوی رقابت تسلیحاتی در منطقه‌ی ایندوپاسفیک در قرن بیست و یکم گرایش پیدا کرده‌اند.

روش: روش تحقیق این مقاله توصیفی - تحلیلی و مبتنی بر رویکرد تطبیقی است و روش جمع‌آوری اطلاعات و داده‌ها مبتنی بر روش کتابخانه‌ای است و تحلیل آن‌ها از طریق توصیف و مبتنی بر تفکر و استدلال انجام شده است.

یافته‌ها: کشورهای عمده منطقه‌ی ایندوپاسفیک از رشد اقتصادی - نظامی (آمریکا، چین و هند) زیادی برخوردار گردیده‌اند و در این منطقه قدرت تسلیحاتی رقابتی با پیامدهای بالقوه خطرناک همراه با نیروهای قدرتمند اقتصادی و بازار در جریان است. شش کشور هسته‌ای در این منطقه سالانه هزینه زیادی برای مهار و ایجاد اتحادهای چندجانبه برای موازنه قوا متحمل می‌شوند.

نتیجه‌گیری: به نظر می‌رسد رشد اقتصادی - نظامی آمریکا، چین و هند، تهدید مفروض چین، تهدیدات هسته‌ای برخی از کشورهای منطقه و ائتلاف‌های چندگانه سبب بی‌اعتمادی کشورهای بزرگ منطقه به یکدیگر گردیده و سبب رقابت تسلیحاتی در منطقه شده است و بر عدم پویایی و حل مشکلات منطقه به صورت مشارکت جمعی از سوی کشورهای مهم این منطقه تأثیر گذاشته است.

استناد: زارعی، بهادر؛ دلشادزاد، جلیل؛ و پیشگاهی فرد، زهرا. (۱۴۰۴). ایندوپاسفیک: فضایی برای رقابت تسلیحاتی در

قرن بیست و یکم. آینده‌پژوهی دفاعی، ۱۱ (۴۰)، ۴۳-۷۸.

DOI: <https://doi.org/10.22034/dfsir.2025.2064683.1918>

مقدمه

تا یک دهه پیش، منطقه ایندوپاسفیک تنها یک مفهوم جغرافیایی ناشی از ادغام دو اقیانوس آرام و هند بود؛ اما در سال ۲۰۰۷، شینزو آبه، نخست وزیر وقت ژاپن، به آن بُعد ژئوپلیتیکی بخشید و طرح گفتگو و همکاری چهار کشور دموکراتیک منطقه ایندوپاسفیک (ژاپن، آمریکا، استرالیا و هند) را پیشنهاد کرد؛ اما با کناره‌گیری آبه از قدرت، این مفهوم برای مدتی به فراموشی سپرده شد. با انتخاب مجدد آبه در سال ۲۰۱۲ و پیروزی دونالد ترامپ در سال ۲۰۱۶ در آمریکا، مفهوم ایندوپاسفیک جایگاه خود را در ادبیات سیاسی جهان پیدا کرد (جمشیدی و دیگران، ۱۳۸۸: ۱۵۰). منطقه ایندوپاسفیک پویاترین و متنوع‌ترین منطقه جهان است. این منطقه به کانون اصلی سیاست و اقتصاد جهان تبدیل شده است. اهمیت روزافزون منطقه ایندوپاسفیک و چشم‌انداز ژئوپلیتیکی در حال تحول شرق آسیا، این منطقه را به مرکز ثقل تغییر قدرت جهانی تبدیل کرده است (امیری و غفاری‌زاده، ۱۴۰۱: ۱۲۳-۱۲۴). این منطقه مرکز تمرکز سرمایه و فناوری است و پویاترین اقتصادهای جهان با بالاترین میانگین رشد جهانی در این منطقه متمرکز شده‌اند. توانمندی اقتصادی ژاپن، اصلاحات اقتصادی مرفقی چین، تجربیات قابل توجه کشورهای تازه صنعتی شده و رشد اقتصادی «آسه آن» مهم‌ترین مراکز تحولات اقتصادی در منطقه شمال و شرق آسیا هستند. افزون بر این، روند وابستگی متقابل و گرایش به همگرایی اقتصادی در منطقه نیز قابل توجه است (خضری، ۱۳۸۹: ۶۷۶). ساختار روابط در این منطقه بر اساس روابط دو قدرت بزرگ، ایالات‌متحده آمریکا و چین، در حال شکل‌گیری است و در کنار آن، بازیگرانی مانند آسه‌آن، ژاپن، کره جنوبی و هند تأثیرات خاص خود را بر مسائل نظامی دارند؛ اما چین به‌عنوان بزرگ‌ترین قدرت درون منطقه‌ای در منطقه ایندوپاسفیک و ایالات‌متحده به‌عنوان قدرت برتر جهان، نقش مهمی در معادله قدرت نظامی منطقه‌ای ایفا می‌کنند (همان)؛ اما چرا این منطقه برای کشورهای مهم این منطقه به‌ویژه آمریکا اهمیت دارد؟ یکی از ابزارهای استراتژی آمریکا، جلوگیری از ظهور مراکز قدرت نظامی در سطح جهانی و منطقه‌ای است. اهمیت این منطقه در این است که بخش مهمی از خطوط تأمین انرژی اقتصاد آمریکا و اروپا از مسیرهای دریایی آن عبور می‌کند. از سوی دیگر، منطقه ایندوپاسفیک به‌لحاظ توپولوژی منطقه‌ای یک کریدور بسیار مهم و جایگزینی برای اعمال قدرت نظامی آمریکا به سایر مناطق است که در واقع انتقال قدرت آمریکا از سرزمین مادری به سایر مناطق را تسهیل می‌کند و بدون آن، هرگونه انتقال قدرت آمریکا در سطح جهانی بسیار پرهزینه و غیرممکن خواهد بود (متقی، ۱۳۹۰: ۲۱۸). این مقاله سعی دارد بیان کند که به چه دلایلی کشورهای این منطقه به‌سوی رقابت تسلیحاتی در منطقه ایندوپاسفیک گرایش داشته و از چه سازوکارهایی برای اجرای استراتژی ایندوپاسفیک خود استفاده می‌کنند. فرضیه اصلی تحقیق پیش‌بینی می‌کند که ظهور چین و هند، کشورهای نظیر ژاپن، کره جنوبی و استرالیا و به‌ویژه ایالات‌متحده را بر آن داشته است تا به‌سوی رقابت تسلیحاتی قدم بردارند و یک استراتژی جامع ایندوپاسفیک اتخاذ کنند که ترکیبی از اقدامات مهار و اتحادهای چندجانبه برای ایجاد تعادل در برابر نفوذ چین و اطمینان‌بخشی به متحدان منطقه‌ای باشد.

مرور پیشینه و مبانی نظری؛

پیشینه پژوهش

استراتژی کشورها در حوزه ایندوپاسفیک و تأثیرات آن بر پویایی قدرت منطقه‌ای - به‌ویژه روابط ایالات‌متحده و چین - در این بررسی اجمالی از ادبیات مورد بررسی قرار گرفته است.

تحقیق عباس و همکاران (۲۰۲۳) استراتژی ایالات‌متحده در منطقه آسیا و پاسفیک و تأثیر آن بر چین را تجزیه و تحلیل می‌کند. محققان تلاش‌های آمریکا برای مهار هژمونی چین از طریق ترتیبات امنیتی مانند کواد و آکوس، همراه با افزایش حضور نظامی در منطقه را برجسته می‌کنند.

فون (۲۰۰۷) در تحقیق خود بر تغییرات استراتژیک در منطقه تأکید می‌کند. او چندین عامل کلیدی نظیر تقویت سریع چین، پیچیدگی‌ها در کره شمالی و تایوان و تهدید گروه‌های رادیکال اسلامی را شناسایی می‌کند. او به‌عنوان راه‌حل، تقویت اتحاد با ژاپن، کره جنوبی و استرالیا را پیشنهاد می‌کند.

زنگ و ژانگ (۲۰۲۱) در تحقیق خود تغییر استراتژی ایالات‌متحده از «آسیا و پاسفیک» به «ایندوپاسفیک» را تجزیه و تحلیل می‌کنند. این تغییر در دوران دولت ترامپ رخ داده و نشان‌دهنده یک تغییر عمیق در استراتژی ژئوپلیتیکی ایالات‌متحده است. اهداف این استراتژی شامل تقویت اتحادها، افزایش حضور نظامی و مقابله با طرح کمربند و جاده چین است.

علی و کامراجو (۲۰۱۹) اهمیت منطقه ایندوپاسفیک و پیامدهای آن برای هند و چین را برجسته می‌کنند. این تحقیق بر تلاش‌های هند برای ایجاد تعادل در نفوذ چین و اهمیت دیپلماسی چندجانبه با آسه‌آن، ایالات‌متحده و شرکای منطقه‌ای تأکید دارد (Ali and Kamraju, 2019: 253-254).

آشوک کاپور در کتاب خود با عنوان «ژئوپلیتیک و منطقه ایندوپاسفیک» به این منطقه پرداخته است. در این کتاب بر پیشینه تاریخی منطقه جهت برجسته‌کردن اهمیت آن، تغییر قدرت از غرب به شرق و اهمیت ارتباطات در حال رشد بین مناطق آسیا-پاسفیک و ایندو پاسفیک تأکید شده است. نویسنده در ادامه با تقسیم بازیگران به دو دسته قدرت‌های بزرگ و قدرت‌های میانی، معتقد است که چین و آمریکا به‌عنوان دو قدرت بزرگ نقش مهمی در منطقه دارند، اما در عین حال بازیگران میانی در تعاملات خود با این دو قدرت از استقلال عمل برخوردار هستند (Kapur, 2020).

روری مدکالف در کتاب «امپراتوری ایندو-پاسفیک: چین، آمریکا و رقابت برای منطقه محوری جهان» بر رقابت چین و آمریکا در این منطقه پرداخته است. مدکالف ضمن پرداختن به گذشته غنی و فراموش‌شده ایندو-پاسفیک، معتقد است که رقابت اصلی بین چین و آمریکاست و چین در حال توسعه نفوذ خود در منطقه است. در نهایت در بخش آخر کتاب به آینده محتمل این منطقه پرداخته شده و نویسنده معتقد است که آینده این منطقه به‌سمت چندجانبه‌گرایی پیش می‌رود (Mecalf, 2020).

شکاف اصلی در تحقیقات قبلی، تمرکز عمدتاً محدود آن‌ها بر چارچوب مفهومی آسیا و پاسفیک و روابط دوجانبه ایالات‌متحده و چین است. این تحقیق با بررسی تبیینی به دلایل توجه کشورهای عمده این منطقه به هزینه‌کردن نظامی و نقش شرکت‌های اسلحه‌سازی در این منطقه برای مقابله با نفوذ رو به رشد

چین تأکید می‌کند، می‌پردازد.

مبانی نظری

قدرت نظامی

قدرت نظامی به توانایی یک کشور یا سازمان نظامی برای تحقق اهداف نظامی و اجرای عملیات نظامی اشاره دارد. عواملی مانند تعداد و آمادگی نیروهای نظامی، کیفیت و قدرت تجهیزات و سامانه‌های نظامی، توانایی در تولید و توسعه فناوری‌های نظامی پیشرفته، تجربه و آموزش نیروهای نظامی، طولانی بودن زمان خدمت نیروهای نظامی و رهبری مؤثر می‌توانند بر قدرت نظامی تأثیر بگذارند. همچنین، داشتن صنعت پایدار و توانایی تولید و تأمین تجهیزات نظامی نیز نقش مهمی در قدرت نظامی یک کشور ایفا می‌کنند. قدرت نظامی یک کشور از اهمیت بالایی برخوردار است و می‌تواند در روابط بین‌المللی، رقابت با دیگر کشورها و حفظ امنیت و منافع ملی نقش مهمی داشته باشد (محمدی و میکامه، ۱۳۹۲: ۳۷). توان نظامی یکی از ابزارهایی است که به‌واسطه آن، قدرت سیاسی ایجاد شده و استمرار می‌یابد. برای این که ارتش‌ها از آمادگی لازم برای رویارویی با خطر هجوم بیگانگان برخوردار باشند، اتخاذ تدابیر استراتژیک برای توسعه نیروها و افزایش توان رزمی آن‌ها ضروری است (جعفری‌نیا و همکاران، ۱۳۹۸: ۴۴۶). برای قدرت‌های نظامی دسته‌بندی‌های مختلفی ارائه شده است که عبارت‌اند از (آبر نیرو، آبر قدرت، قدرت بزرگ، قدرت متوسط و قدرت منطقه‌ای):

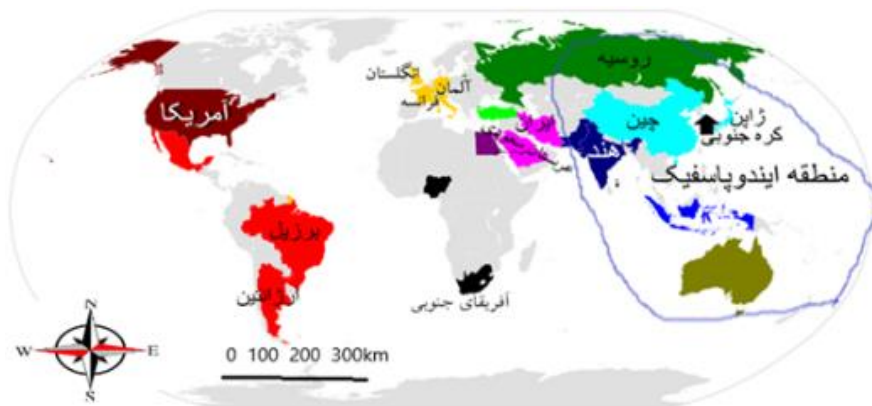
آبر نیرو: این اصطلاح بعد از فروپاشی شوروی مطرح شد و به تنها ابرقدرت باقی‌مانده از دوران جنگ سرد یعنی آمریکا اطلاق گردید.

آبر قدرت: ابرقدرت کشوری است که دارای موقعیت رهبری در سیستم بین‌المللی بوده و توانایی نفوذ در فرایند قدرت در سطح جهان را داشته باشد. این واژه برای نخستین بار پس از جنگ جهانی دوم در مورد کشورهای آمریکا و شوروی به کار رفت. علاوه بر آمریکا، کشورهایی که پتانسیل تبدیل شدن به ابرقدرت را دارند عبارت‌اند از روسیه، چین، هند و اتحادیه اروپا.

قدرت بزرگ: قدرت‌های بزرگ کشورهایی هستند که از نظر سیاسی، اقتصادی و نظامی می‌توانند جهانی عمل کنند. قدرت نظامی این کشورها مکمل قدرت سیاسی و دیپلماسی آنان بوده و از قدرت نرم فرهنگی قابل توجهی برخوردارند. اغلب تحلیلگران، کشورهای چین، انگلیس، فرانسه، آلمان، ایتالیا، هند و ژاپن را جزء این کشورها دانسته‌اند.

قدرت متوسط: برای قدرت‌های متوسط نمی‌توان تعریف دقیقی ارائه نمود. برخی کارشناسان شاخص متوسط بودن قدرت‌ها را مقدار جی‌ان‌پی آنان دانسته و در صورتی که این شاخص خیلی بزرگ یا خیلی کوچک نباشد، آن کشور را قدرت متوسط در نظر می‌گیرند.

قدرت منطقه‌ای: قدرت منطقه‌ای قدرتی است که به یک منطقه جغرافیایی خاص تعلق بیشتری داشته و نفوذ نظامی و اقتصادی خود را در آن منطقه گسترش داده است. قدرت‌های منطقه‌ای در منطقه تحت نفوذ خود نقش رهبری داشته و از سوی همسایگان به‌عنوان رهبر منطقه پذیرفته شده‌اند (همان).

شکل ۱: نقشه جهانی قدرت های منطقه ای

در منطقه ایندوپاسفیک پنج کشور عمده به لحاظ اقتصادی - نظامی (آمریکا، چین، هند، روسیه و ژاپن) از بُرد جهانی (آمریکا و روسیه) و منطقه ای (چین، هند و ژاپن) با قابلیت ها و توانایی های خاصی برخوردار هستند. در شرق آسیا سه کشور چین - ژاپن - کره جنوبی از قدرت نظامی بسیار بالایی نسبت به سایر کشورها برخوردار هستند. در جنوب آسیا دو کشور هند و پاکستان از توانایی چشمگیری به لحاظ نظامی (به ویژه هسته ای) برخوردارند که آن ها را با سایر کشورهای همسایه متمایز می گرداند. در آسیای جنوب شرقی کشور اندونزی از قدرت نظامی برتری نسبت به سایر کشورهای این منطقه برخوردار است.

مفهوم ژئوپلیتیک

ژئوپلیتیک از زمان وضع واژه آن از نظر مفهومی و نیز موقعیت اجتماعی و علمی دچار فراز و نشیب شده و از حالتی شناور در موضوعات مورد اطلاق نیز برخوردار بوده است. از سویی این واژه از دهه هفتاد و هشتاد قرن بیستم به این طرف دچار بازخیزی شده و از رواج چشمگیری برخوردار شده است. فروپاشی نظام دوقطبی در جهان و حوادث دهه ۱۹۹۰ نیز در رشد جهشی ژئوپلیتیک مؤثر بوده است.

واژه ژئوپلیتیک برای اولین بار توسط رودولف کیلن سوئدی که متأثر از اندیشه های جغرافیای سیاسی جدید راتزل آلمانی بود به کار گرفته شد. در واقع، او از ژئوپلیتیک تأثیر عوامل جغرافیایی نظیر کوه ها، اقیانوس ها، منابع طبیعی، انرژی، جمعیت و غیر آن را بر اهمیت سیاسی کشور نتیجه می گرفت. ژئوپلیتیک در نیمه اول قرن بیستم با نظریه های متعددی توسعه یافت. نظریه هایی که عمدتاً به نقش فضای جغرافیایی در قدرت و استراتژی های جهانی می پرداختند نظیر نظریه قلب زمین هالفورد مکیندر، قدرت دریایی آلفرد ماهان، نظریه ریملند نیکولاس جان اسپایکمن و ... در دوره جنگ سرد ژئوپلیتیک در روابط دو ابر قدرت آمریکا و شوروی بر انتخاب های استراتژیک در اهداف نظامی و سیاسی تأکید داشت. نظیر سیاست کمر بند سد نفوذ (کانتین منت) به دور شوروی، استراتژی بازدارندگی اتمی، رقابت فضایی، تکنولوژی اطلاعاتی و غیره که با هدف افزایش قابلیت رقابت و کنترل جهانی همراه بود (حافظنیا، ۱۳۹۵:

۲۱-۳۹). در راستای مفهوم ژئوپلیتیک اندیشمندان زیادی تعاریف متفاوت از آن ارائه کرده‌اند که به آن‌ها در جدول ذیل اشاره گردیده است:

جدول ۱. تعاریف ارائه‌شده از ژئوپلیتیک توسط تعدادی از (نظریه‌پردازان) اندیشمندان

تعاریف	نظریه‌پردازان
ژئوپلیتیک عبارت است از کاربرد دانش و تکنیک‌های جغرافیای سیاسی در مسائل روابط بین‌الملل.	هارت‌شورن
ژئوپلیتیک مطالعه کاربردی رابطه فضای جغرافیایی با سیاست است.	سائل بی کوهن
ژئوپلیتیک شکلی از قدرت و دانش است که محصول رقابت‌های امپریالیستی دهه‌های ۱۸۷۰ تا ۱۹۴۵ و جنگ‌های جهانی اول و دوم است.	آتاتویل
ژئوپلیتیک عبارت است از مطالعه توزیع جغرافیایی قدرت بین کشورهای جهان، به‌ویژه رقابت بین قدرت‌های بزرگ و اصلی.	پیتر تیلور
ژئوپلیتیک عبارت است از مطالعه چگونگی تأثیرپذیری سیاست‌ها از عوامل جغرافیایی.	دیکشنری آکسفورد

مفهوم منطقه

منطقه، ناحیه‌ای روی سطح زمین است که با ویژگی‌های خاصی مشخص می‌شود که در داخل همگن و از خارج آن متمایز هستند. منطقه به‌عنوان بخشی از سطح زمین با یک یا چند ویژگی مشابه تعریف می‌شود که آن را از سایر مناطق منحصربه‌فرد می‌کند. مفهوم منطقه عموماً با فضا مرتبط است و دارای ابعاد مکانی است. گاهی اوقات به‌عنوان «ذهنی» (یک «ساخت ذهنی») یا «بی‌فضا» نیز استفاده می‌شود. با این حال، برای اکثر جغرافی‌دانان، منطقه یک واقعیت عینی مرتبط با فضا است که بر اساس فضا تعریف می‌شود.

جدول ۲: تعریف منطقه توسط تعدادی از اندیشمندان جغرافیا و روابط بین‌الملل

تعاریف	نام نظریه‌پردازان
منطقه ناحیه‌ای از سطح زمین است.	تیلور
فضا یا منطقه جغرافیایی براساس خصیصه‌های مشترک طبیعی یا انسانی از مناطق دیگر متمایز می‌شود (حافظ‌نیا و ربیعی، ۱۳۹۲: ۱۲).	حافظ نیا

منطقه قلمرویی است که در آن بسیاری از چیزهای نامشابه به‌طور مصنوعی گرد هم آمده و متعاقباً خود را به یک وجود مشترک وفق داده‌اند.	ویدال دولابلاش
منطقه مجموعه‌ای از کشورهاست که با ویژگی‌های جغرافیایی مشترک، همراه با دست کم یک ویژگی مشترک دیگر، مانند همسانی در سطح توسعه فرهنگ یا نهادهای سیاسی، با هم در پیوندند (حافظنیا و ربیعی، ۱۳۹۲: ۱۳).	لیک و مورگان

در تعاریف منطقه می‌توان حداقل به سه مشخصه اساسی برای تعریف منطقه در سطح فراملی اشاره کرد: نزدیکی جغرافیایی، به رسمیت شناخته شدن از سوی گروهی از کشورها به عنوان منطقه‌ای مجزا و پیوستگی و کنش میان بازیگران. از سویی دیگر، چندین عنصر در تشکیل منطقه و جایگاه آن در سیاست جهانی ترسیم می‌شود که به ترتیب عبارت‌اند از: مرکز - پیرامون، تجانس فرهنگی.

جدول ۳: ویژگی‌های اصلی منطقه

ردیف	ویژگی	توضیحات
۱	ناحیه‌ای با موقعیت مکانی خاص	ناحیه‌ای با موقعیت مکانی خاص است.
۲	تمایز	هر منطقه یک ناحیه جغرافیایی متمایز است؛ منحصر به فرد بودن
۳	همگنی	همگنی در یک یا چند عنصر جغرافیایی در داخل مرز
۴	ناهمگنی	ناهمگنی در آن عناصر نسبت به مرزهای منطقه‌ای آن
۵	پویایی/تغییرپذیری	یک منطقه دارای ویژگی پویا است زیرا ویژگی‌های آن در طول زمان تغییر می‌کنند؛ چه عناصر فیزیکی باشند چه انسانی، چه عناصر تک یا چندگانه مناطق عملکردی یا برنامه ریزی؛ ویژگی‌های جغرافیایی که پویایی دارند؛
۶	سلسله مراتب	هر منطقه نوعی ترتیب سلسله مراتبی دارد.
۷	مقیاس پویا و متفاوت	یک منطقه می‌تواند با توجه به شکل و اندازه‌اش از نظر مقیاس متفاوت باشد.
۸	مسئله‌دار	هر منطقه مشکلات مشابهی در داخل مرز خود دارد

ردیف	ویژگی	توضیحات
۹	هدفمند	یک منطقه برای اهداف خاص ترسیم شده است.
۱۰	منبع‌دار	یک منطقه باید منبع‌دار باشد یا منابع خاصی داشته باشد تا فرآیند برنامه‌ریزی مورد استفاده قرار گیرد.

بر این اساس جغرافیا و رقابت قدرت‌ها پایه شکل‌گیری منطقه در ژئوپلیتیک است. هر قلمرویی که قدرت‌های موجود بتوانند برای اعمال نفوذ در آن با یکدیگر رقابت کنند و به‌ویژه پیشینه‌ای از رقابت و منازعه برای سلطه در آن وجود داشته باشد، منطقه ژئوپلیتیکی است. برخی از ویژگی‌های منطقه ژئوپلیتیک عبارت است از: وجود زیربنای جغرافیایی و سرزمینی، موقعیت جغرافیایی (دسترسی) جذاب، اهمیت اقتصادی، رقابت برای کنترل و نفوذ و پیشینه تاریخی. در راستای این ویژگی‌ها در پنج مرحله (وجود یک منطقه جغرافیایی محض، پیدایش منطقه ژئوپلیتیکی، شکل‌گیری و توسعه سازه ژئوپلیتیکی، غلبه نیروهای هم‌گرا بر واگرا و برعکس و سرآخر محصول وضعیت دوگانه) هر منطقه ژئوپلیتیکی به تحول و تکامل خواهد رسید (حافظنیا و ربیعی، ۱۳۹۲: ۱۷-۲۲).

روش شناسی

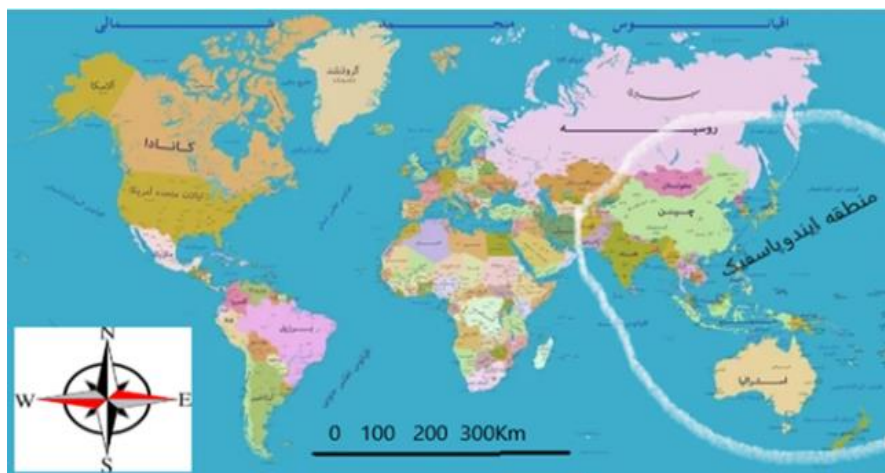
شاید اساسی‌ترین روش برای مطالعه مسابقت تسلیحاتی، مقایسه باشد؛ بنابراین، ما یک تحلیل تطبیقی از روایت‌های مربوط به قابلیت‌های نظامی ایالات‌متحده و کشورهای اصلی و رقیب این کشورها در منطقه ایندوپاسفیک انجام داده‌ایم تا جایگاه قدرت نظامی کشورهای منطقه را تعیین کنیم. تحقیق ما از طرح تحقیق تحلیلی پیروی می‌کند و بررسی می‌کند که چگونه تحلیل مورد نظر در راستای مجموعه گسترده ارزش‌های ایالات‌متحده و سایر کشورهای منطقه روایت می‌شود؛ بنابراین، روش تحقیق این مقاله توصیفی-تحلیلی و مبتنی بر رویکرد تطبیقی است و روش جمع‌آوری اطلاعات و داده‌ها عموماً مبتنی بر روش کتابخانه‌ای است. پس از جمع‌آوری و طبقه‌بندی اطلاعات، تحلیل آن‌ها عموماً از طریق توصیف و مبتنی بر تفکر، منطق و استدلال انجام شده است.

تجزیه و تحلیل یافته‌ها

موقعیت منطقه ایندوپاسفیک

ایندوپاسفیک از نظر جغرافیایی منطقه‌ای است که اقیانوس هند در یک سر و اقیانوس آرام در سر دیگر آن قرار دارد. امروزه این مفهوم با بار ژئوپلیتیکی همراه است و در مقابل اصطلاح آسیا - پاسفیک به‌کار می‌رود (Chong & Wu, 2018: 1-3). این منطقه دارای مرزهای درهم تنیده، گروه‌های قومی مختلف، زبان‌های مختلف و مذاهب مختلف است. منطقه ایندوپاسفیک (آسیا - پاسفیک) سومین مرکز قدرت ژئوپلیتیکی بزرگ در حوزه دریایی است. این منطقه بیش از شش هزار مایل در یک قوس از کره جنوبی، ژاپن و تایوان (حداقل در حال حاضر) از طریق فیلیپین، سنگاپور، مالزی، تایلند، اندونزی، برونئی، تیمور

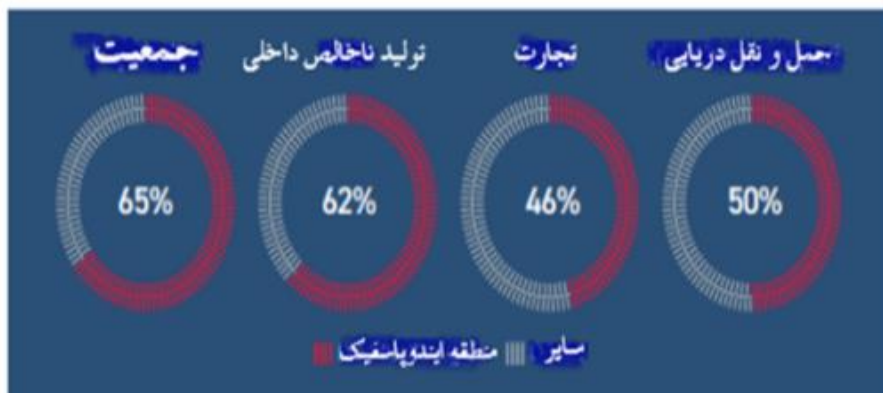
شرقی و پاپوا گینه نو تا استرالیا و نیوزیلند امتداد دارد. این منطقه همچنین شامل تعدادی از ایالت‌های جزیره‌ای غربی اقیانوس آرام، مانند پالاو، میکرونزی، سولومون‌ها، وانواتو و مارشال‌ها و همچنین وابستگی‌های ایالات متحده مانند گوام و ماریانای شمالی (سایپان) است. اقیانوس آرام، مجموعه‌ای از آب شور که از ۶۰ درجه جنوبی به موازات جنوب تا قطب‌شمال در شمال امتداد دارد و بین قاره‌های آسیا و استرالیا در غرب و آمریکای شمالی و آمریکای جنوبی در شرق قرار دارد. در نیمکره شمالی، اقیانوس آرام با اقیانوس منجمد شمالی در دریای برینگ ملاقات می‌کند (Cohen, 2015: 328). اقیانوس هند، سومین اقیانوس (بعد از اقیانوس‌های آرام و اطلس) در جهان با وسعتی برابر ۷۳/۶۰۰/۰۰۰ کیلومترمربع است. اقیانوس هند قسمتی از اقیانوس جهانی و پیوسته‌ای است که در جنوب قاره آسیا و بین آفریقا و استرالیا و دیگر جزایر اقیانوسیه و قاره قطب جنوب واقع شده است. این اقیانوس تنها ۲۰ درصد از سطح آب‌های کره زمین را دربر دارد. شمالی‌ترین بخش‌های آن در خلیج فارس و دریای سرخ تا ۳۰ درجه شمالی می‌رسد، ولی چون قسمت اعظم آن در نیمکره جنوبی قرار دارد و اغلب راه‌های بازرگانی آن از نواحی مجاور استوا می‌گذرد، به‌صورت دریایی استوایی شناخته شده است، درحالی‌که آب‌های آن در جنوب به سرزمین‌های قطب جنوب می‌رسد (PhilomineA et al, 2024). شمار دریاهایی که به اقیانوس هند پیوسته‌اند، کمتر از اقیانوس‌های دیگر است. از جمله این دریاها باید دو دریای مهم سرخ و فارس (خلیج فارس) را در شمال اقیانوس نام برد. دریاهای حاشیه‌ای دیگر این اقیانوس عبارت‌اند از دریای عربستان در شمال غرب، دریای آندامان در شمال شرق و دریای ارافورا و دریای تیمور در شرق. در جنوب اقیانوس دریاهای روسر لارسن، کوسموناتز، دیویس، موسون و دورویل واقع‌اند. افزون بر این دریاها، در حواشی اقیانوس هند شماری خلیج کوچک و بزرگ وجود دارند که اهم آن‌ها عبارت‌اند از خلیج بزرگ عدن، خلیج عمان و خلیج فارس در شمال غرب که در ردیف دریاها ذکر شده‌اند. (الله‌وردی‌زاده و کریمی، ۱۳۹۳: ۱۰۲). از نظر جغرافیایی این اقیانوس از شمال به قاره آسیا، از غرب به قاره آفریقا، از شرق به اقیانوسیه و کشور استرالیا و از جنوب به اقیانوس منجمد جنوبی منتهی شده و ۳۷ کشور به این اقیانوس راه دارند. از جمله جزایری که در اقیانوس هند از آن‌ها نام برده شده عبارت‌اند از: جزایر تیمور، مالدیو، سنتینل، راتنست، پمبا، کریسمس، سنت‌پل، آمستردام، آشمور و کارتیر، سیشیل و ... (ویکی پدیا، ۲۰۲۴). در واقع، منطقه اَیندوپاسفیک شامل ۳۷ کشور قاره‌ای، شبه‌جزیره‌ای و جزایری است. اَیندوپاسفیک بیش از ۳ میلیارد نفر - نیمی از جمعیت جهان - از جمله دو کشور چین و هند را در خود جای داده است و مکانی است که در آن بیش از سه هزار زبان صحبت می‌شود. این منطقه سالانه ۷۵۰۰۰ کشتی را از طریق آبراه‌های استراتژیک خود مانند تنگه مالاکا و سوندا عبور می‌دهد. این منطقه آسیا را به اروپا و خاورمیانه متصل می‌کند. ایالات متحده آمریکا در نیمکره غربی زمین و در شمال قاره آمریکا واقع شده است و از شرق و جنوب شرقی به اقیانوس اطلس و خلیج مکزیک و از غرب به اقیانوس آرام منتهی می‌شود (Auslin, 2017: 1-2).

شکل ۲: نقشه موقعیت کشورهای منطقه ایندوپاسفیک

اهمیت استراتژیک منطقه ایندوپاسفیک در جهان

قلمروهای ژئواستراتژیک مناطق وسیع جهانی هستند که به اندازه کافی مهم هستند تا پویایی‌های استراتژیک جهانی را شکل دهند و نیازهای استراتژیک قدرت‌های بزرگ را برآورده کنند. این قلمروها از طریق جریان‌های گردش - مردم، کالاها و ایده‌ها - ساختار یافته و از طریق کنترل مناطق استراتژیک و فضاهای دریایی تثبیت می‌شوند (Roumina, 2025: 346). ایندوپاسفیک در حال حاضر یک منطقه جهانی به‌طور فزاینده‌ای بزرگ و گسترش یافته است که منعکس کننده اهمیت ژئواکونومی و ژئواستراتژی دو اقیانوس و منطقه وسیع‌تری از همکاری‌های تمام‌عیار است. منافع ملی کشورهای این منطقه مستقیماً با ثبات و رفاه در منطقه گره خورده است. ایندوپاسفیک که ۶۵ درصد از جمعیت جهان را در خود جای داده است، ۶۲ درصد از تولید ناخالص داخلی جهان، ۴۶ درصد تجارت بین‌المللی و نیمی از حمل‌ونقل دریایی جهان را تشکیل می‌دهد. همچنین از نظر اقتصادی و فناوری منطقه‌ای پویاست که شرکای کلیدی کشورهای عمده این منطقه در صنایع استراتژیک مانند نیمه‌هادی‌ها در آن قرار دارند. منطقه ایندوپاسفیک همچنین خانه بسیاری از مسیرهای استراتژیک کشتیرانی است. بیشتر تجارت کشورها به خطوط ارتباطی دریایی بستگی دارد و بخش قابل توجهی از آن از طریق تنگه هرمز، اقیانوس هند، تنگه مالاکا و دریای چین جنوبی می‌گذرد. به‌طور خاص، دریای چین جنوبی یک مسیر دریایی کلیدی است که به ترتیب حدود ۶۴ درصد و ۴۶ درصد از حمل‌ونقل نفت خام و گاز طبیعی کشوری نظیر کره جنوبی را تشکیل می‌دهد (The Government of the Republic of Korea, 2022:4).

شکل ۳: اهمیت استراتژیک منطقه ایندوپاسفیک

اهمیت این منطقه در ابعاد مختلفی آشکار می‌شود: از نظر جغرافیایی، ۲۰ درصد از مساحت دریایی جهان را اشغال کرده و با چندین منطقه استراتژیک از جمله شبه‌قاره هند، سواحل عربستان، آفریقا، اندونزی، استرالیا و تایلند مرز مشترک دارد. از نظر ژئوپلیتیکی، این منطقه دارای هفت نقطه استراتژیک است: کانال سوئز، شاخ آفریقا، تنگه هرمز، باب المندب، تنگه مالاکا و تنگه‌های سوندا و لومبوک. اکنون این منطقه به عرصه رقابت بین قدرت‌های بین‌المللی و منطقه‌ای تبدیل شده است و ۳۷ کشور ساحلی که دارای مرزهای دریایی با اقیانوس هند هستند، بخشی از این معادله استراتژیک شده‌اند (Ali and Kamraju, 2019: 7).

شکل ۴: چشم‌انداز کشورهای عمده برای منطقه ایندوپاسفیک

تهدیدات امنیتی در منطقه ایندوپاسفیک

منطقه ایندوپاسفیک در سال‌های اخیر با تهدیدات امنیتی قابل توجهی روبه‌رو بوده است. تشدید رقابت بین ایالات متحده و چین، کشورهای منطقه را بر آن داشته است تا مواضع استراتژیک خود را مجدداً ارزیابی کنند که این امر بر تعادل امنیتی منطقه‌ای تأثیر می‌گذارد و منجر به اتحادهای جدید می‌شود و در عین حال تنش‌های جدیدی ایجاد می‌کند. نکته نگران‌کننده این است که در استراتژی‌های کشورهای

منطقه برای مقابله با این تهدیدها، واگرایی‌هایی وجود دارد. هر کشور طبق منافع خود عمل می‌کند و تلاش‌های امنیتی جمعی در منطقه را تضعیف می‌کند (Tuan, 2020: 130-131).

عوامل اصلی تهدیدکننده امنیت در منطقه ایندوپاسفیک عبارت‌اند از: تکثیر موشک‌های بالستیک، سلاح‌های کشتار جمعی، مسابقه تسلیحاتی و حضور نظامی بالقوه ایالات متحده در منطقه، افزایش تقاضای انرژی، تلاش‌های کشورهای منطقه‌ای برای نوسازی نیروهای دفاعی، اختلافات مرزی و درگیری‌ها بین سایر بازیگران منطقه‌ای و تسلیحات هسته‌ای همگی احتمال درگیری‌های جدید را افزایش می‌دهند (Taştekin, 2009: 24).

افزایش تقاضای انرژی نقش مهمی در میان عوامل تهدیدکننده امنیت کشورهای منطقه ایفا می‌کند. سهم فزاینده کشورهای ایندوپاسفیک در اقتصاد جهانی منجر به افزایش تقاضای انرژی شده است (Erkan and Ateş, 2019: 260-261).

یکی دیگر از مسائل انرژی منطقه‌ای، روی آوردن کشورهای ایندوپاسفیک به انرژی هسته‌ای برای رفع کمبود انرژی است که ژاپن، چین، کره جنوبی، تایوان و کره شمالی در صدر این روند قرار دارند. این گسترش تولید و استفاده از انرژی هسته‌ای، احتمال درگیری‌های منطقه‌ای بیشتر را افزایش می‌دهد (Caşım, 2003: 145).

به نظر می‌رسد چالش‌های جمعیتی و زیست‌محیطی در آینده نزدیک به مسائل اصلی تبدیل شوند، اگرچه کشورهای منطقه هنوز در مورد این مسائل به اجماع نرسیده‌اند. منافع فزاینده بازیگران جهانی مانند (جی ۸، آسه آن، ناتو، سازمان ملل، اتحادیه اروپا، روسیه، هند، ژاپن، چین و ایالات متحده) اهمیت امنیت منطقه‌ای را افزایش می‌دهد. به‌طور خلاصه، بی‌اعتمادی مداوم بین کشورهای ایندوپاسفیک همچنان عامل کلیدی در عدم دستیابی به ثبات است (Durmuş, 2023: 201-202).

پویایی قدرت سه‌جانبه در منطقه عمدتاً توسط ایالات متحده، چین و ژاپن شکل می‌گیرد که برداشت‌های امنیتی و منافع استراتژیک متفاوت آن‌ها مانع ایجاد یک چارچوب امنیتی جمعی می‌شود. داده‌های تجربی نشان‌دهنده افزایش قابل توجه بودجه دفاعی در بین بازیگران کلیدی منطقه‌ای از جمله تایوان، چین، ژاپن، سنگاپور و مالزی با سرمایه‌گذاری‌های چند میلیارد دلاری در سیستم‌های تسلیحاتی پیشرفته و برنامه‌های نوسازی نظامی است (Ekrem, 2006).

یکی از عوامل بی‌ثبات‌کننده اصلی در پویایی امنیت منطقه‌ای، اختلاف بر سر دریای چین جنوبی است. ادعاهای ارضی دریایی گسترده چین، همراه با گسترش حضور نظامی و ابتکارات ساخت جزایر مصنوعی، نگرانی‌های قابل توجهی را در مورد امنیت انرژی و الگوهای ناوبری تجاری ایجاد می‌کند. این محیط استراتژیک، حضور نظامی پایدار ایالات متحده و چارچوب‌های همکاری امنیتی پیشرفته با شرکای ایندوپاسفیک را ضروری می‌سازد (Storey, 2017: 47).

اختلافات ارضی، کاتالیزورهای اصلی درگیری در روابط بین دولتی منطقه‌ای هستند که در چندین رقابت مهم تجلی می‌یابند: اول: اختلاف بر سر حاکمیت جزایر سنکاکو، شامل ادعاهای رقابتی از سوی تایوان و چین علیه کنترل بالفعل ژاپن؛ دوم، اختلاف بر سر جزایر پاراسل بین ویتنام و چین؛ سوم، اختلاف ارضی

چندجانبه بر سر جزایر اسپراتلی، شامل تایوان، مالزی، برونئی، اندونزی، فیلیپین، ویتنام و چین. افزون بر این، اختلافات اکتشاف هیدروکربن دریایی در اقیانوس آرام، پتانسیل درگیری قابل توجهی را نشان می‌دهد. چالش‌های امنیتی داخلی، متغیرهای بی‌ثبات‌کننده دیگری را تشکیل می‌دهند که بی‌ثباتی سیاسی کامبوج، سیاست‌های چین در تبت و سین کیانگ و جنبش‌های جدایی‌طلب مانند تیمور شرقی در اندونزی، نمونه‌ای از آن‌ها هستند (Torun, 2006).

چالش‌های امنیتی معاصر شامل بحران میانمار، اجبار نظامی بالقوه علیه تایوان توسط چین و برنامه هسته‌ای کره شمالی است که نمایانگر تهدیدات اصلی برای صلح منطقه‌ای هستند. از دیدگاه‌های ژئوپلیتیکی و ژئواکونومیکی معاصر، ایندوپاسفیک نمایانگر یک گستره استراتژیک وسیع بین اقیانوس هند و اقیانوس آرام است که یک پیوند حیاتی برای امنیت جهانی را تشکیل می‌دهد. این اهمیت استراتژیک با قابلیت‌های تولیدی قابل توجه و وزن جمعیتی منطقه که ۵۶٪ از جمعیت جهان را دربر می‌گیرد، تقویت می‌شود (Gottemoeller, 2015).

درگیری‌های بین‌دولتی بر سر مکانیسم‌های ثبات، پویایی‌های قدرت جدیدی را ایجاد کرده است. از زمان درگیری کامبوج (۱۹۷۵)، تحولات نهادی قابل توجهی در تسهیل ادغام ایندوپاسفیک پدیدار شده است، از جمله: تأسیس آسه‌آن (۱۹۶۷)، تشکیل منطقه تجارت آزاد آسه‌آن (آفتا)^۱ (۱۹۹۲)، نزدیکی چین و روسیه و ادغام منطقه‌ای در آپک^۲ (تأسیس شده در دهه ۱۹۸۰)؛ ابتکار شانگهای پنج (۱۹۹۶) که بعداً با شمول ازبکستان به سازمان همکاری شانگهای تبدیل شد و نفوذ منطقه‌ای چین و روسیه را در سراسر آسیا به‌طور قابل توجهی افزایش داد (Karaca, 2003: 95-110).

افزون بر موارد ذکر شده در بالا، تسلیحات هسته‌ای شش کشور ایندوپاسفیک به تهدیدات این منطقه اضافه گردیده است. شش کشور هسته‌ای در منطقه ایندوپاسفیک (روسیه، آمریکا، چین، پاکستان، هند و کره شمالی) قرار دارند که یکی از مهم‌ترین مناطق تهدید تسلیحاتی را ایجاد کرده‌اند (خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۴۰۰).

بزرگ‌ترین هزینه‌کنندگان نظامی جهان در سال ۲۰۲۴

براساس گزارش جدید مؤسسه تحقیقات صلح استکهلم^۳ مجموع هزینه‌های نظامی در جهان در سال ۲۰۲۴ با افزایش ۹/۴ درصدی نسبت به سال گذشته به ۲۷۱۸ میلیارد دلار رسیده است. هزینه نظامی جهان به شدت در میان گروه نسبتاً کوچکی از دولت‌ها متمرکز است. دو بزرگ‌ترین هزینه‌کننده، ایالات متحده و چین، حدود نیمی از هزینه‌های نظامی جهان را در سال ۲۰۲۴ به خود اختصاص داده‌اند. میانگین هزینه‌های نظامی به‌عنوان سهمی از هزینه‌های دولتی در سال ۲۰۲۴ به ۷/۱ درصد افزایش یافت و هزینه‌های نظامی جهان به ازای هر نفر با ۳۳۴ دلار، بالاترین میزان از سال ۱۹۹۰ بود. کل هزینه‌های نظامی ۲/۵ درصد از تولید ناخالص داخلی جهانی (جی دی پی) را در سال ۲۰۲۴ تشکیل داده است. پنج

1 - AFTA

2- APEK

3- SIPRI

کشور با بیشترین هزینه در سال ۲۰۲۴ ایالات متحده، چین، روسیه، آلمان و هند بودند که در مجموع ۶۰ درصد از هزینه‌های نظامی جهان را تشکیل می‌دادند که چهار کشور جزء منطقه‌ی ایندوپاسفیک هستند. هزینه‌های نظامی ایالات متحده با ۹۹۷ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۴ حدود ۵/۷ درصد بیشتر از سال ۲۰۲۳ و ۱۹ درصد بیشتر از سال ۲۰۱۵ بود. ایالات متحده آمریکا با اختصاص ۳/۲ برابر بیشتر از دومین کشور پرهزینه چین، همچنان بزرگ‌ترین هزینه کننده در جهان باقی ماند. ایالات متحده آمریکا ۳۷ درصد از هزینه‌های نظامی جهان در سال ۲۰۲۴ و ۶۶ درصد از هزینه‌های اعضای پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو) را به خود اختصاص داد (SIPRI Fact Sheet, 2025).

جدول ۴: بیشترین هزینه کنندگان نظامی جهان ۲۰۲۳-۲۰۲۴ (۱۹۴۹-۲۰۲۳)

کشور	رتبه در سال ۲۰۲۳	رتبه در سال ۲۰۲۴	هزینه نظامی ۲۰۲۳ (میلیارد \$)	هزینه نظامی ۲۰۲۴ (میلیارد \$)	هزینه نظامی ۱۹۴۹-۲۰۲۳ (میلیارد \$)
آمریکا	۱	۱	۸۲۰/۳	۹۹۷	۳۰۴/۱۵۲/۱۲
چین	۲	۲	۲۹۶	۳۱۴	۱۰۱/۷۱۶/۳۴
روسیه	۳	۳	۱۰۷	۱۴۹	۴۴/۳۷۷/۵۹
آلمان	۷	۴	۸۸/۵	۸۸/۵	۲۵/۴۵۶/۰۸
هند	۴	۵	۸۳/۶	۸۶/۱	۱۹/۴۴۳/۸۳

هزینه‌های نظامی جهانی در منطقه‌ی ایندوپاسفیک

افزایش قدرت اقتصادی (افزایش ثروت) در کنار نیاز به مواد خام و وجود اختلافات زیاد زمینی در کنار حضور قدرت‌های فرا منطقه‌ای باعث شده است که منطقه‌ی ایندوپاسفیک به سرعت وارد یک مسابقه‌ی تسلیحاتی شود. یکی از نکاتی که امروزه باعث شده بسیاری از کشورهای آسیایی مانند ژاپن، کره جنوبی، تایوان، سنگاپور و استرالیا در منطقه‌ی اقیانوس آرام به سمت خرید تسلیحات سنگین روی بیاورند مقابله با چین است. تقریباً اکثر سازندگان بزرگ سلاح در جهان در بازار هند سهم دارند. معادله‌های ژئوپلیتیک جنوب آسیا بیشتر تحت تأثیر دو قدرت مهم و برتر این منطقه یعنی هند و پاکستان است (محرابی و عباسیان، ۱۴۰۲: ۹۴). می‌توان گفت در دوران بعد از جنگ سرد، استراتژی سیاست خارجی هند، بر اساس داشتن محیطی آرام و دور از تنش پایه‌گذاری شده است (اطاعت و احمدی، ۱۳۹۳: ۱۸). اندونزی، سنگاپور و مالزی نیز از آمریکا، آلمان، فرانسه، انگلیس، روسیه و حتی چین و برزیل تسلیحات نظامی می‌خرند. تایوان یکی دیگر از کشورهای منطقه‌ی شرق آسیا محسوب می‌شود که در سال‌های اخیر هزینه‌های زیادی برای نیروهای مسلح خود پرداخت کرده است. در چند دهه‌ی اخیر، چین و آمریکا چندین بار به تقابل نظامی کامل بر سر موضوع تایوان رسیده‌اند و طبیعتاً تایوان بیش از سایر کشورها نگران نوسازی و توسعه‌ی

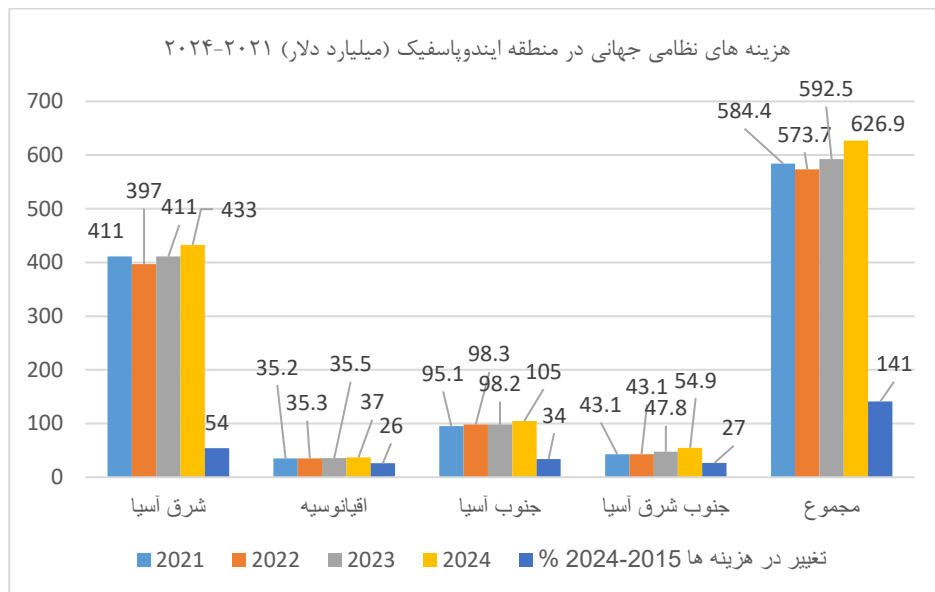
سریع ارتش چین است. ژاپن و کره جنوبی دو کشور دیگری هستند که سرمایه‌گذاری زیادی روی نیروهای مسلح خود در این منطقه دارند و ادعا می‌کنند که این اقدام ناشی از نگرانی آن‌ها نه تنها از سوی چین، بلکه از سوی کره شمالی است. کره جنوبی یکی دیگر از کشورهای آسیایی است که در همسایگی کره شمالی و نزدیک به چین قرار دارد و همواره سایه جنگ را بر سرخود احساس کرده و به شدت به کمک نظامی آمریکا نیاز دارد. استرالیا نیز یکی از کشورهای واردکننده تسلیحات در منطقه اَیندوپاسفیک است و حتی برای تأمین نیروی دریایی خود قرارداد آکوس را با آمریکا و انگلیس برای ساخت زیردریایی هسته ای منعقد کرد که به نوعی نشان‌دهنده ترس از تهدید چین در این منطقه است. در واقع، توافق سه‌جانبه آکوس در سال ۲۰۲۱ برای تسهیل انتقال فناوری نظامی بین ایالات متحده، بریتانیا و استرالیا و برای مبارزه با قدرت رو به رشد چین ایجاد شد. چین که به‌عنوان بزرگ‌ترین ارتش جهان شناخته می‌شود و اکثر این کشورها آن را یک تهدید می‌دانند، تنها ۴/۶ درصد نیاز دفاعی خود را وارد می‌کند و بیشتر تسلیحات تجهیزات نظامی این کشور در چین تولید می‌شود (Tian et al, 2024).

کل هزینه‌های نظامی در آسیا و اقیانوسیه در سال ۲۰۲۴ بالغ بر ۶۲۹ میلیارد دلار بود. این هزینه‌ها نسبت به سال ۲۰۲۳ حدود ۶/۳ درصد و نسبت به سال ۲۰۱۵ به میزان ۴۶ درصد افزایش یافته است و روند صعودی بی‌وقفه‌ای را که حداقل از سال ۱۹۸۹ آغاز شده است، ادامه می‌دهد. افزایش سالانه در سال ۲۰۲۴، بزرگ‌ترین افزایش از سال ۲۰۰۹ بود که نشان‌دهنده تشدید تنش‌ها در سراسر منطقه، به‌ویژه در شرق آسیاست. هزینه‌های نظامی در شرق آسیا در سال ۲۰۲۴ حدود ۷/۸ درصد افزایش یافت و به ۴۳۳ میلیارد دلار رسید. ژاپن در سال ۲۰۲۴ حدود ۵۵/۳ میلیارد دلار به ارتش خود اختصاص داد که ۲۱ درصد بیشتر از سال ۲۰۲۳ و ۴۹ درصد بیشتر از سال ۲۰۱۵ بود. افزایش سالانه در سال ۲۰۲۴ بزرگ‌ترین افزایش از سال ۱۹۵۲ بود و بار نظامی ژاپن را به ۱/۴ درصد از تولید ناخالص داخلی رساند، بالاترین سطح از سال ۱۹۵۸. این با طرح تقویت نظامی ژاپن (۲۰۲۲-۲۰۲۷) که بر قابلیت‌های تهاجمی دوربرد و سیستم‌های دفاع هوایی تمرکز دارد، همسو است. ژاپن در سال ۲۰۲۴ حدود ۱۳ میلیارد دلار برای چنین سیستم‌هایی، از جمله موشک‌های تهاجمی زمینی دوربرد ساخت آمریکا هزینه کرد (Liang et al, 2025).

جدول ۵: هزینه‌های نظامی جهانی در منطقه اَیندوپاسفیک (میلیارد دلار) (۲۰۲۴-۲۰۲۱)

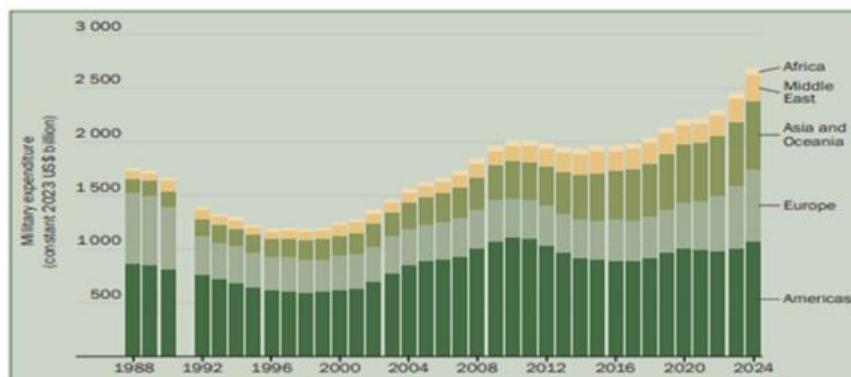
تغییر در هزینه‌ها ۲۰۲۴-۲۰۱۵ ٪	۲۰۲۴	۲۰۲۳	۲۰۲۲	۲۰۲۱	نام مناطق
۵۴	۴۳۳	۴۱۱	۳۹۷	۴۱۱	شرق آسیا
۲۶	۳۷	۳۵/۵	۳۵/۳	۳۵/۲	اقیانوسیه
۳۴	۱۰۵	۹۸/۲	۹۸/۳	۹۵/۱	جنوب آسیا
۲۷	۵۴/۹	۴۷/۸	۴۳/۱	۴۳/۱	جنوب شرق آسیا
۱۴۱	۶۲۶/۹	۵۹۲/۵	۵۷۳/۷	۵۸۴/۴	مجموع

در میان نواحی منطقه ایندوپاسفیک به ترتیب شرق آسیا، جنوب آسیا، جنوب شرق آسیا و سپس اقیانوسیه بیشترین هزینه نظامی را از سال ۲۰۲۱ تا ۲۰۲۴ به خود اختصاص داده‌اند (در شکل ذیل به آن اشاره شده است).

شکل ۵: نمودار هزینه‌های نظامی در منطقه ایندوپاسفیک (میلیارد دلار) (۲۰۲۴-۲۰۲۱)

برای دومین سال متوالی، هزینه‌های نظامی در هر پنج منطقه جغرافیایی جهان افزایش یافت که نشان‌دهنده افزایش تنش‌های ژئوپلیتیکی در سراسر جهان است. رشد یک دهه‌ای هزینه‌های جهانی را می‌توان تا حدودی به افزایش هزینه‌ها در اروپا که عمدتاً ناشی از جنگ جاری روسیه و اوکراین است و در خاورمیانه، ناشی از جنگ غزه و درگیری‌های منطقه‌ای گسترده‌تر، نسبت داد. بسیاری از کشورها نیز متعهد به افزایش هزینه‌های نظامی شده‌اند که منجر به افزایش بیشتر هزینه‌های جهانی در سال‌های آینده خواهد شد.

شکل ۶: هزینه‌های نظامی جهان بر اساس قاره (۱۹۹۸-۲۰۲۴)

هزینه‌های نظامی کشورهای منطقه‌ی ایندوپاسیفیک متغیر و تحت‌تأثیر عوامل مختلفی است. در این منطقه، چین بزرگ‌ترین هزینه‌ی نظامی را دارد و پس از آن هند و ژاپن قرار دارند. برخی از کشورهای دیگر در این منطقه نیز به‌طور قابل‌توجهی در هزینه‌های نظامی سرمایه‌گذاری می‌کنند.

جدول ۶: بالاترین کشورهای هزینه‌کننده‌ی نظامی ایندوپاسیفیک با رتبه‌ی جهانی (میلیارد دلار) (۲۰۲۳-۲۰۲۴)

رتبه ۲۰۲۴	رتبه ۲۰۲۳	کشور	هزینه میلیارد \$	تغییر هزینه ۲۰۲۳-۲۰۲۴	هزینه براساس سهم GDP	سهم جهانی
۱	۱	آمریکا	۹۹۷	۵/۷	۳/۴	۳۷
۳	۲	چین	۳۱۴	۷	۱/۷	۱۲
۳	۳	روسیه	۱۴۹	۳۸	۷/۱	۵/۵
۵	۴	هند	۸۶/۱	۱/۶	۲/۳	۳/۲
۱۰	۱۰	ژاپن	۵۵/۳	۲۱	۱/۴	۲
۱۱	۱۱	کره جنوبی	۴۷/۶	۱/۴	۲/۶	۱/۸
۱۵	۱۳	استرالیا	۳۳/۸	۱/۹	۱/۹	۱/۲
۲۳	۲۲	تایوان	۱۶/۵	۱/۸	۲/۱	۰/۵
۲۵	۲۳	سنگاپور	۱۵/۱	۳	۲/۸	۰/۴
۲۷	۲۵	اندونزی	۱۱	-۰/۴	۰/۸	۰/۴
۲۹	۲۹	پاکستان	۱۰/۲	-۵/۱	۲/۷	۰/۴
۴۰	۴۳	فیلیپین	۶/۱	۱۹	۱/۳	۰/۲

جدول ۷: هفت کشور با بالاترین هزینه نظامی در ایندوپاسفیک (میلیارد دلار) (۲۰۱۵-۲۰۲۴)

رتبه	کشور	۲۰۱۵	۲۰۱۶	۲۰۱۷	۲۰۱۸	۲۰۱۹	۲۰۲۰	۲۰۲۱	۲۰۲۲	۲۰۲۳	۲۰۲۴	۲۰۲۵
۱	آمریکا	۶۳۴	۶۴۰	۶۴۷	۶۸۲	۷۳۴	۷۷۸	۸۰۶	۸۶۱	۹۱۶	۹۹۷	۱/۹۲ تریلیو \$
۲	چین	۱۹۷	۱۹۹	۲۱۰	۲۳۳	۲۴۰	۲۵۸	۲۸۶	۲۹۲	۲۹۷	۳۱۴	۲۴۹
۳	روسیه	۶۶/۴	۶۹/۲	۶۶/۹	۶۱/۶	۶۵/۲	۶۱/۷	۶۵/۹	۱۰۲	۱۰۹	۱۴۹	۲۱۵
۴	هند	۵۱/۳	۵۶/۶	۶۴/۶	۶۶/۳	۷۱/۵	۷۲/۹	۷۶/۳	۸۰	۸۲/۳	۸۶/۱	-
۵	ژاپن	۴۲/۱	۴۶/۵	۴۵/۱	۴۸/۵	۵۰/۸	۵۱/۴	۵۳/۶	۴۳/۲	۴۸/۲	۵۵/۳	۹۲/۶
۶	کره جنوبی	۳۶/۶	۳۶/۹	۳۹/۲	۴۳/۱	۴۴/۱	۴۶/۱	۵۰/۹	۴۶/۴	۴۷/۸	۴۷/۶	۶۱/۲۴۶
۷	استرالیا	۲۴	۲۶/۴	۲۷/۷	۲۶/۸	۲۶/۱	۲۷/۳	۳۲/۷	۳۲/۴	۳۲/۴	۳۳/۸	۵۹

در بخش تسلیحات هسته‌ای در سال ۲۰۲۴، ۹ کشور دارای سلاح هسته‌ای ۹/۹ میلیارد دلار (۱۱٪) بیشتر از سال قبل، یعنی در مجموع ۱۰۰/۲ میلیارد دلار یا ۳۱۶۹ دلار در هر ثانیه برای سلاح‌های هسته‌ای هزینه کردند. در پنج سال گذشته، از ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۴، این کشورها ۴۱۵/۹ میلیارد دلار برای زرادخانه‌های هسته‌ای خود هزینه کرده‌اند. ایالات متحده با ۵/۳ میلیارد دلار، بیشترین افزایش را از ۲۰۲۳-۲۰۲۴ داشت و بیش از مجموع تمام کشورهای دارای سلاح هسته‌ای، با ۵۶/۸ میلیارد دلار، هزینه کرد. چین با ۱۲/۵ میلیارد دلار در رتبه دوم باقی ماند و بریتانیا با ۱۰/۴ میلیارد دلار در رتبه سوم قرار گرفت (Icanw.org, 2025: 4).

جدول ۸: هزینه‌های هسته‌ای ۵ سال گذشته ۹ کشور هسته‌ای جهان ۲۰۲۴-۲۰۲۰

چین	فرانسه	هند	اسرائیل	کره شمالی	پاکستان	روسیه	انگلستان	آمریکا	مجموع
۵۴/۹	۲۹/۲	۱۱/۹	۵/۴	۳/۷	۴	۳۵/۷	۳۷/۸	۲۳۳/۶	۴۱۵/۹

با دقت در جدول بالا مشاهده می‌شود که از ۹ کشور هسته‌ای جهان ۶ کشور متعلق به منطقه ایندوپاسفیک است که به میزان ۳۳۳/۶ میلیارد دلار هزینه در پنج سال گذشته داشته‌اند که اهمیت این منطقه را یادآوری می‌سازد.

جدول ۹: هزینه‌های کشورهای منطقه ایندوپاسفیک برای تسلیحات هسته‌ای در سال ۲۰۲۴

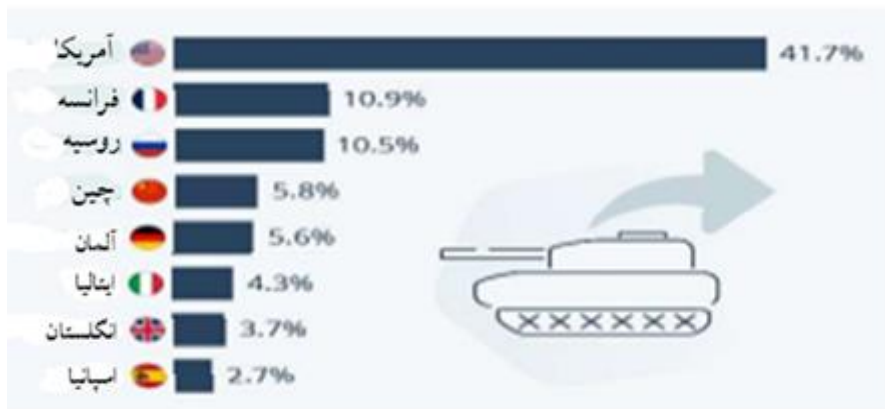
کشور	آمریکا	چین	روسیه	هند	پاکستان	کره شمالی
هزینه (میلیارد دلار)	۵۶/۸	۱۲/۵	۸/۱	۲/۶	۱/۱	۶۳۰ میلیون \$
درصد	۱۰	۸	۶	۳	۱۸	۷

طبق مطالعه بازار فعلی، از ۴۴/۶ میلیارد دلار درآمد بازار جهانی در سال ۲۰۲۵، بازار آسیا و اقیانوسیه

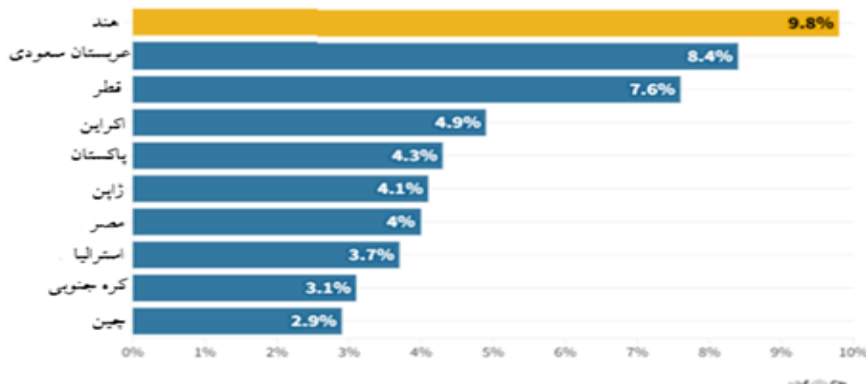
۲۰٪/۳۶ از سهم بازار را در اختیار دارد. صنعت انرژی هسته‌ای آسیا و اقیانوسیه از ۱۳/۲۸۵ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۱ به ۱۶/۱۴۵ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۵ افزایش یافته و رشد ۸۲/۳۹٪ را ثبت کرده است. در آینده نزدیک، این صنعت تا سال ۲۰۳۳ با نرخ رشد مرکب سالانه ۵/۴۸۸٪ به ۲۴/۷۵۵ میلیارد دلار خواهد رسید. اگر به درصد سهم بازار کشورهای برتر آسیا و اقیانوسیه برای سال ۲۰۲۵ نگاه کنیم، چین (۳۹٪/۱۵۰)، ژاپن (۱۰/۹۶٪)، هند (۱۸/۸۰٪)، کره جنوبی (۴/۶۰٪)، استرالیا (۲/۵۳٪)، سنگاپور (۲/۸۰٪)، آسیای جنوب شرقی (۱۵/۳۷٪)، تایوان (۳٪) و بقیه کشورهای آسیا و اقیانوسیه (۲/۴۴٪) خواهند بود. بازار انرژی هسته‌ای طی سال‌های ۲۰۲۵ تا ۲۰۳۳ با نرخ رشد مرکب سالانه ۴/۸۵ درصد رشد خواهد کرد (Sharma, April 2025).

سهم کشورهای منطقه آیندوپاسفیک از کل تجارت جهانی اسلحه

بر اساس آمارها، پنج صادرکننده بزرگ سلاح به ترتیب آمریکا، روسیه، فرانسه، چین و آلمان هستند. آمریکا که قبلاً در صدر فهرست قرار داشت، صادرات خود را ۱۴ درصد افزایش داد و اکنون بیش از ۴۰ درصد از انتقال تسلیحات جهانی را به خود اختصاص داده است. حدود ۶۰ درصد از تمام هواپیماهای جنگی و بالگردهای سفارش داده شده در سراسر جهان، محصولات آمریکا هستند. تنها در سال ۲۰۲۲ به تعداد ۱۳ کشور در مجموع ۳۷۶ هواپیما و بالگرد جنگی را به تولیدکنندگان مستقر در آمریکا سفارش دادند (SIPRI, 2023).

شکل ۷: ترتیب جهانی صادرکنندگان اصلی اسلحه (۲۰۱۹-۲۰۲۴)

شکل ۸: ترتیب جهانی واردکنندگان اصلی اسلحه (۲۰۱۹-۲۰۲۴)

با توجه به دو شکل بالا از هشت کشور صادرکننده عمده اسلحه در جهان ۳ کشور متعلق به منطقه ایندوپاسفیک است که اهمیت توانمندی نظامی و درآمد حاصل از تجارت اسلحه در این منطقه را نشان می‌دهد. در عوض از ۱۰ کشور واردکننده عمده تسلیحات نظامی در جهان به ترتیب هند، پاکستان، ژاپن، استرالیا، کره جنوبی و چین از کشورهای منطقه ایندوپاسفیک رتبه‌های بالایی را به خود اختصاص داده اند. هند تنها کشوری در منطقه ایندوپاسفیک است که بیشترین خرید و واردات تسلیحات نظامی را از کشورهای دیگر در جهان دارد.

نقش شرکت‌های تولیدکننده اسلحه در آمریکا در رتبه جهانی این کشور بسیار حائز اهمیت است. تولیدکنندگان تسلیحات آمریکا تقریباً نیمی از فروش جهانی را تولید می‌کنند. به این ترتیب شرکت‌های آمریکایی از سال ۲۰۱۹ تا اکنون در فروش تسلیحات پیشتازاند. شرکت آمریکایی لاکهید مارتین بزرگ‌ترین شرکت سازنده تسلیحات در جهان است. ۸۹ درصد درآمد این شرکت از طریق فروش تسلیحات به دست می‌آید. تولیدات لاکهید مارتین بیشتر در عرصه هوا - فضا است. آر تی اکس و بوئینگ در مکان‌های بعدی قرار دارند. شرکت بوئینگ در فهرست بزرگ‌ترین تولیدکنندگان جنگ‌افزار در جهان قرار دارد. شرکت آمریکایی نورثروپ گرومن در زمینه طراحی و تولید تجهیزات جنگ‌افزاری، هواگردها و هواپیماهای جنگنده، کشتی، شناور و ناوهای هواپیمابر، ماهواره، سامانه‌های دفاع موشکی، رادار و تجهیزات پدافند هوایی فعالیت می‌کند. شرکت آمریکایی ریتیان از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان موشک‌های هدایت‌شونده در جهان محسوب می‌شود؛ و اما آخرین شرکت مطرح جهانی در ساخت جنگ‌افزار شرکت جنرال داینامیکس که یک شرکت صنایع هوا - فضایی و جنگ‌افزاری آمریکایی است که ۶۲ درصد از درآمد خود که بالغ بر ۱۶ میلیارد و ۷۵ میلیون دلار می‌شود را از محل فروش سلاح و جنگ‌افزار کسب می‌کند. جنرال داینامیکس سازنده جنگنده اف ۱۶ است (Statista, 2023).

بزرگ‌ترین تولیدکنندگان تسلیحات در جهان شاهد افزایش درآمدها به دلیل جنگ‌ها و تنش‌های منطقه ای هستند. درآمد حاصل از فروش تسلیحات و خدمات نظامی توسط ۱۰۰ شرکت بزرگ در صنعت به

۶۳۲ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۳ رسید که در مقایسه با سال ۲۰۲۲ درآمد تسلیحاتی شرکت‌های آمریکایی افزایش واقعی ۴/۲ درصدی را نشان می‌دهد، اما تولید افزایش یافته است و چالش‌ها باقی می‌مانند. ۴۱ شرکت از ۱۰۰ شرکت برتر مستقر در ایالات متحده درآمد تسلیحاتی ۳۱۷ میلیارد دلاری را به ثبت رسانده اند که نصف کل درآمد تسلیحاتی ۱۰۰ شرکت برتر ۲/۵ درصد بیشتر از سال ۲۰۲۲ است. از سال ۲۰۱۸ پنج شرکت برتر از ۱۰۰ شرکت برتر تماماً در ایالات متحده مستقر شده‌اند. از ۴۱ شرکت آمریکایی ۳۰ شرکت درآمد تسلیحاتی خود را در سال ۲۰۲۳ افزایش دادند. با این حال، لاکهید مارتین و آرتی‌اکس، دو تولیدکننده بزرگ تسلیحات در جهان، از جمله شرکت‌هایی بودند که کاهش را ثبت کردند. ایالات متحده آمریکا با ۴۲ شرکت با درآمد تسلیحاتی ۳۰۲ میلیارد دلاری همچنان در صدر رده بندی قرار دارد (SIPRI, 2024).

جدول ۱۰: رتبه بندی درآمد شرکت‌های تولیدکننده تسلیحات نظامی آمریکا (۲۰۲۲-۲۰۲۴)

رتبه	نام شرکت	سال	درآمد (میلیارد دلار)	سود (زبان) خالص (میلیارد دلار)
۱	لاکهید مارتین	۲۰۲۲	۶۵/۹۸۴	۵/۸۸۰
		۲۰۲۳	۶۷/۵۷۱	۵/۶۵۲
		۲۰۲۴	۷۱	۵/۳
۲	بوئینگ	۲۰۲۲	۶۶/۶۰۸	(۵/۰۵۳)
		۲۰۲۳	۷۱/۹۳۶	(۱/۸)
		۲۰۲۴	۶۶/۵	(۱۱/۸)
۳	نورثروپ گرومن	۲۰۲۲	۳۶/۶۰۲	۳/۶۰۱
		۲۰۲۳	۳۹/۲۹۰	۲/۰۵۶
		۲۰۲۴	۴۱	۴/۱۷
۴	ریتیان	۲۰۲۲	۶۷/۰۷	۷/۳۱
		۲۰۲۳	۷۰/۵۷	۷/۹۳
		۲۰۲۴	۸۰/۷	۶/۵۴
۵	جنرال داینامیکس	۲۰۲۲	۳۹/۴۰۷	۳/۳۹۰
		۲۰۲۳	۴۲/۳۰۵	۳/۳۲۷
		۲۰۲۴	۴۷/۷۲	۴/۱

در سال‌های اخیر بازار جدیدی برای سازندگان اسلحه در جهان ایجاد شده است که هر روز بزرگ‌تر می‌شود و اکنون منطقه‌ی ایندوپاسفیک هدف جدید شرکت‌های فروش اسلحه شده است. افزایش قدرت اقتصادی یکی از ویژگی‌های بارز کشورهای منطقه‌ی ایندوپاسفیک است که در چند دهه‌ی اخیر خود را به وضوح نشان داده است. کشورهایی مانند ژاپن، کره جنوبی، تایوان، سنگاپور و استرالیا از جمله خریداران بزرگ تسلیحات در منطقه‌ی اقیانوس آرام هستند که برای مقابله با چین سلاح خریداری می‌کنند. این بازی اسلحه‌سازی که سود آن به جیب شرکت‌های اسلحه‌سازی غربی می‌رود، از هند شروع می‌شود. این کشور در سال‌های اخیر به بزرگ‌ترین واردکننده‌ی سلاح در جهان تبدیل شده و به‌تنهایی ۱۴ درصد از واردات تسلیحات جهان را در اختیار دارد. تقریباً اکثر سازندگان بزرگ سلاح در جهان در بازار هند سهم دارند. اندونزی، سنگاپور و مالزی نیز از آمریکا، آلمان، فرانسه، انگلیس، روسیه و حتی چین و برزیل تسلیحات نظامی می‌خرند. تایوان یکی دیگر از کشورهای منطقه‌ی شرق آسیا محسوب می‌شود که در سال‌های اخیر هزینه‌های زیادی برای نیروهای مسلح خود پرداخت کرده است. در چند دهه‌ی اخیر، چین و آمریکا چندین بار به تقابل نظامی کامل بر سر موضوع تایوان رسیده‌اند و طبیعتاً تایوان بیش از سایر کشورها نگران نوسازی و توسعه‌ی سریع ارتش چین است. ژاپن و کره جنوبی دو کشور دیگری هستند که سرمایه‌گذاری زیادی روی نیروهای مسلح خود در این منطقه دارند و ادعا می‌کنند که این اقدام ناشی از نگرانی آن‌ها نه‌تنها از سوی چین، بلکه از سوی کره شمالی است. کره جنوبی یکی دیگر از کشورهای آسیایی است که در همسایگی کره شمالی و نزدیک به چین قرار دارد و همواره سایه‌ی جنگ را بر سر خود احساس کرده و به‌شدت به کمک نظامی آمریکا نیاز دارد. این کشور در سال‌های گذشته قراردادی به ارزش ۷ میلیارد دلار با آمریکا برای خرید ۴۰ فروند جنگنده‌ی اف-۳۵ منعقد کرد که یکی از قراردادهای سنگین نظامی در تاریخ این کشور به‌شمار می‌رود. بخشی دیگر از قدرت نیروی هوایی کره جنوبی مربوط به ۶۰ فروند هواپیمای اف ۱۵ کی ساخت آمریکا است. این قرارداد نیز حدود ۷ میلیارد دلار ارزش داشت و تحویل آن به کره جنوبی انجام شد. استرالیا نیز یکی از کشورهای واردکننده‌ی تسلیحات در منطقه‌ی ایندوپاسفیک است و حتی برای تأمین نیروی دریایی خود قرارداد آکوس را با آمریکا و انگلیس برای ساخت زیردریایی هسته‌ای-۳ منعقد کرد که به‌نوعی نشان‌دهنده‌ی ترس از تهدید چین در این منطقه است. در واقع، توافق سه‌جانبه‌ی آکوس در سال ۲۰۲۱ برای تسهیل انتقال فناوری نظامی بین ایالات‌متحده، بریتانیا و استرالیا و برای مبارزه با قدرت رو به رشد چین ایجاد شد، درحالی‌که ارتش ایالات‌متحده متعهد شد به کانبرا در دستیابی به زیردریایی‌های هسته‌ای کمک کند. چین که به‌عنوان بزرگ‌ترین ارتش جهان شناخته می‌شود و اکثر این کشورها آن را یک تهدید می‌دانند، تنها ۴/۶ درصد نیاز دفاعی خود را وارد می‌کند و بیشتر تسلیحات تجهیزات نظامی این کشور در چین تولید می‌شود (Tian et al, 2024).

در میان شرکت‌های کشورهای منطقه‌ی ایندوپاسفیک، رشد درآمد شرکت‌های کره جنوبی و ژاپنی در این منطقه بالاست. ۲۳ شرکت از ۱۰۰ شرکت برتر مستقر در آسیا و پاسفیک ۵/۷ درصد رشد درآمد تسلیحاتی را نسبت به سال قبل ثبت کردند و به ۱۳۶ میلیارد دلار رسیدند. چهار شرکت مستقر در کره جنوبی در مجموع ۳۹ درصد افزایش درآمد تسلیحاتی را ثبت کردند و به ۱۱ میلیارد دلار رسید. پنج شرکت

مستقر در ژاپن شاهد افزایش درآمد ترکیبی تسلیحات آن‌ها با ۳۵ درصد افزایش به ۱۰ میلیارد دلار بودند. سیاست تقویت نظامی در ژاپن از سال ۲۰۲۲ باعث افزایش سفارش‌های داخلی شد، به طوری که برخی از شرکت‌ها شاهد افزایش بیش از ۳۰۰ درصدی ارزش سفارش‌های جدید بودند. رشد شدید درآمدهای تسلیحاتی در میان شرکت‌های کره‌ای و ژاپنی نشان‌دهنده تصویر بزرگ‌تر از تقویت نظامی در منطقه در پاسخ به افزایش تصورات تهدید است. شرکت‌های کره جنوبی همچنین در تلاش هستند تا سهم خود را از بازار جهانی تسلیحات، از جمله تقاضا در اروپا مرتبط با جنگ در اوکراین، گسترش دهند (SIPRI, 2024).

در بخش تسلیحات هسته‌ای، در سال ۲۰۲۴ حداقل بیست‌وشش شرکت که در زمینه توسعه و نگهداری سلاح‌های هسته‌ای کار می‌کردند، قراردادهای قابل توجهی برای کار خود منعقد کردند. این شرکت‌ها حداقل ۴۳/۵ میلیارد دلار در سال درآمد کسب کردند و حداقل ۴۶۳ میلیارد دلار قرارداد موقه دارند. در سال ۲۰۲۴، قراردادهای جدیدی به ارزش حدود ۲۰ میلیارد دلار به این شرکت‌ها اعطا شد. شرکت‌های شناسایی‌شده در این گزارش سال گذشته بیش از ۱۲۸ میلیون دلار به لابی‌گران در فرانسه و ایالات متحده برای نمایندگی از منافع خود پرداخت کرده‌اند. آن‌ها همچنین ۱۹۶ جلسه با مقامات عالی‌رتبه بریتانیا، از جمله ۱۸ جلسه با دفتر نخست‌وزیر در سال ۲۰۲۴، داشته‌اند (Icanw.org, 2025: 5).

جدول ۱۱: درآمد شرکت‌های تولیدکننده عمده تسلیحات هسته‌ای جهان در سال ۲۰۲۴

نام شرکت	درآمد تسلیحات هسته‌ای ۲۰۲۴ (میلیارد دلار آمریکا)	درصد از کل درآمد
آمنتیوم	۵/۳۱۲	۶۳
باب کوک اینترنشنال	۱/۲۷۳	۳۷
سیستم‌های بی‌ای ای	۱/۵۳۰	۵
جنرال داینامیکس	۲/۷۸۲	۶
هانی ول اینترنشنال	۶/۹۴۳	۱۸
بی دبلیو اکس تکنولوژی	۵/۳۴۴	۲۰
صنایع اینگالز هانتینگتور	۱/۷۴۷	۱۵
لاکهد مارتن	۳/۶۴۳	۵
نورث گروپ گرومن	۳/۱۹۷	۸

نیروهای محرکه پشت واردات تسلیحات

در تلاش برای درک کاتالیزورهایی که کشورها را به سمت تبدیل شدن به بزرگ‌ترین واردکنندگان اسلحه سوق می‌دهد، ابتدا باید ماهیت چندوجهی تجارت بین‌المللی اسلحه را در نظر بگیریم. این تعامل پیچیده صرفاً معاملاتی نیست، بلکه عمیقاً در ماتریسی از ابعاد اقتصادی، سیاسی و امنیتی ریشه دارد.

۱. الزامات اقتصادی:

- **دسترسی به بازارهای خارجی:** صنعت تسلیحات داخلی پررونق اغلب به توانایی صادرات بستگی دارد. با نفوذ به بازارهای خارجی، تولیدکنندگان می‌توانند هزینه‌ها را مستهلک کنند، خطوط تولید را حفظ کنند و بودجه تحقیق و توسعه را تأمین کنند.
- **صدور مجوز و آفست:** از طریق موافقت‌نامه‌های صدور مجوز و آفست، کشورها می‌توانند صنایع تسلیحاتی داخلی خود را تقویت کنند و از انتقال فناوری و تخصص اطمینان حاصل کنند.
- **هزینه دفاع ملی:** این یک واقعیت ثابت شده است که هزینه‌های دفاعی یک کشور می‌تواند فروش تسلیحات داخلی آن را تقویت کند و یک حلقه بازخورد مثبت ایجاد کند که صنعت را تقویت می‌کند.

۲. پویایی سیاسی و امنیتی:

- **تهدیدات درک شده:** سایه درگیری بالقوه کشورها را وادار می‌کند تا ارتش‌ها را مدرن کرده و تجهیزات دفاعی را ذخیره کنند. این اغلب واکنشی به تنش‌های منطقه‌ای یا آسیب‌پذیری‌های درک شده است.
- **منافع استراتژیک:** انتقال تسلیحات صرفاً معاملات تجاری نیست. آن‌ها اهرم‌های سیاست خارجی هستند که اتحاد استراتژیک یک کشور را تأمین می‌کنند و جایگاه جهانی آن‌ها را شکل می‌دهد.
- **وضعیت بین‌المللی:** یک ارتش مجهز نه تنها یک عامل بازدارنده بلکه نمادی از اعتبار ملی است و بر موقعیت یک کشور در صحنه جهانی تأثیر می‌گذارد.

۳. پیامدها و روندها:

- **میراث جنگ سرد:** پس از جنگ سرد، زیربنای اقتصادی انتقال تسلیحات برجسته شده است و چشم‌انداز تجارت بین‌المللی اسلحه را تغییر داده است.
 - **تمایل به درگیری:** در مناطق پرخطر، افزایش واردات تسلیحات می‌تواند به‌طور متناقضی احتمال درگیری مسلحانه را افزایش دهد تا این‌که توازن قوا تغییر کند.
 - **مورد پرسش قرار گرفتن بازدارندگی:** افزایش واردات تسلیحات در کشورهای ناآرام لزوماً نیروهای مخالف را مرعوب نمی‌کند و مفهوم سنتی بازدارندگی از طریق قدرت را به چالش می‌کشد (<https://www.ssbcrack.com/2024>).
- همان‌طور که ما در میان این نیروهای محرک حرکت می‌کنیم، آشکار می‌شود که بزرگ‌ترین واردکنندگان اسلحه صرفاً دریافت‌کنندگان منفعل در این بازار جهانی نیستند. آن‌ها شرکت‌کنندگان فعالی هستند که تصمیماتشان برای واردات تسلیحات توسط شبکه پیچیده‌ای از محاسبات استراتژیک، منافع اقتصادی و پیگیری امنیت و وضعیت دیکته می‌شود. این واردکنندگان، از جمله بزرگ‌ترین فروشندگان اسلحه در جهان، پویایی پیچیده تجارت بین‌المللی اسلحه را شکل می‌دهند و شکل می‌گیرند (Ibid).

۴. مهار تهدید

این منطقه همانند سایر مناطق ژئوپلیتیکی جهان کم‌وبیش از تهدیدات خاصی برخوردار است اما چین به‌عنوان تهدید مهم این منطقه برای آمریکا و سایر کشورهای عمده (هند، ژاپن و ...) مفروض گردیده است. کشورهای قدرتمند فرا منطقه‌ای (جهانی) نظیر آمریکا برای مهار این تهدید در این منطقه از دو روش رایج استفاده کرده است که در ذیل به آن‌ها اشاره می‌شود.

● **تجهیز تسلیحات:** کشورها برای رفع تهدید معمولاً از کشورهای تولیدکننده اسلحه تحت قراردادهای دوجانبه خرید تسلیحات نظامی می‌کنند.

● اتحادهای چندجانبه

پیمان‌ها و اتحادهای دوجانبه و چندجانبه در منطقه اَیندوپاسفیک برپایه اتحاد آمریکا با کشورهای مهم این منطقه به‌جز چین برقرار است. از اواسط قرن نوزدهم، آمریکا خود را به‌عنوان یک کشور پیشرو در اقیانوس آرام می‌بیند. اهمیت این منطقه امروزه بسیار بیشتر شده است، زیرا رشد اقتصادی به یک نقطه رقابت ژئوپلیتیکی بین ایالات‌متحده و چین تبدیل شده است و منطقه اَیندوپاسفیک را در مرکز سیاست دفاعی ایالات‌متحده قرار داده است. شکاف‌های اطلاعاتی و منابع نظامی در منطقه اَیندوپاسفیک، آمریکا را بر آن داشته است تا بر اتحادها و مشارکت‌های نظامی و امنیتی برای حفظ هژمونی خود در این منطقه حساس تأکید کند. نقش آمریکا در منطقه اَیندوپاسفیک بر سیاست تعامل سازنده، مبتنی بر اصول نظامی، امنیتی و اقتصادی، متکی است. در این زمینه، عوامل متعددی اهمیت این منطقه را برای آمریکا افزایش داده‌اند که مهم‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از:

۱. ایالات‌متحده از نظر تاریخی و جغرافیایی یک کشور اقیانوس آرام است،
۲. بخش قابل توجهی از کشورهای منطقه خواستار حضور مداوم آمریکا در این منطقه هستند که ناشی از چندین برداشت کلیدی منطقه‌ای است:
 - تمایل کشورهای منطقه برای فعال کردن روابط اقتصادی با بازار آمریکا،
 - عامل مثبت در ایجاد ثبات و امنیت منطقه‌ای،
 - و جلوگیری از خلاءهای سیاسی و امنیتی که می‌تواند منجر به رقابت و ستیز بین قدرت‌های بزرگ منطقه‌ای شود.

۳. چندین متحد آمریکا در منطقه برای مسائل امنیتی منطقه‌ای به ایالات‌متحده متکی هستند (Kazim, 2006: 98-100).

از میان انواع اتحادهای کشورهای مهم منطقه به سه پیمان مهم و کلیدی و به‌نوعی تهدیدزا از نظر چین می‌توان اشاره کرد که عبارت‌اند از:

۱. **توافقنامه پنج چشم:** یک همکاری بسیار یکپارچه در زمینه اشتراک‌گذاری اطلاعات که شامل ایالات‌متحده، بریتانیا، کانادا، استرالیا و نیوزیلند می‌شود و از توافقنامه آکوس در سال ۱۹۴۶ سرچشمه می‌گیرد. در طول جنگ سرد، این اتحاد بر عملیات اطلاعاتی با هدف قراردادن فعالیت‌های شوروی تمرکز داشت. با گذشت زمان، این اتحاد برای رسیدگی به چالش‌های مختلف امنیتی جهانی، از جمله تروریسم، تهدیدات سایبری و فناوری پیشرفته، تکامل یافت. در منطقه اَیندوپاسفیک، توافقنامه پنج چشم در حال

حاضر نقش مهمی در نظارت بر فعالیت‌های نظامی چین، مقابله با جاسوسی سایبری و تضمین امنیت مسیرهای دریایی حیاتی ایفا می‌کند. استرالیا و نیوزیلند به‌عنوان اعضای کلیدی جغرافیایی، قابلیت‌های نظارتی استراتژیک را برای این توافقنامه فراهم می‌کنند. به‌عنوان مثال، نظارت بر فعالیت‌های اطلاعاتی در جنوب اقیانوس آرام و جنوب شرقی آسیا. قدرت این توافقنامه در ادغام عمیق فناوری نهفته است که امکان اشتراک‌گذاری اطلاعات را در تمام حوزه‌ها مانند امنیت سایبری، نظارت ماهواره‌ای و تجزیه و تحلیل پیشرفته داده‌ها فراهم می‌کند. علیرغم موفقیت‌های عملیاتی این توافق، این دیدگاه وجود دارد که توافق پنج چشم نمی‌تواند مانع از هژمونی و نفوذ چین در منطقه ایندوپاسفیک شود و این موضوع آمریکا را به‌سمت ایجاد چندین اتحاد استراتژیک مهم دیگر مانند کواد و آکوس سوق می‌دهد (Aram and Mohammed, 2025: 271).

۲. **اتحاد چهار جانبه یا گفتگوی چهار جانبه (کواد):** این اتحاد، ایالات متحده، ژاپن، استرالیا و هند را گرد هم می‌آورد و هدف آن تبدیل منطقه ایندوپاسفیک به منطقه‌ای آزاد و باز از طریق تعهد هر چهار کشور است. این چهار کشور در نوامبر ۲۰۱۷، در حاشیه اجلاس انجمن ملل جنوب شرقی آسیا (آسه‌آن)، یک کنفرانس کوچک در مانیل، پایتخت فیلیپین برگزار کردند و گفتگوی امنیتی چهار جانبه را آغاز کردند که متعاقباً به اختصار به «کواد» تغییر نام داد (Snan, 2017: 86). فعالیت‌های «کواد» بر اساس چندین هدف اصلی بنا شده است: اول، تقویت امنیت منطقه‌ای؛ دوم، توسعه همکاری‌های اقتصادی در زمینه‌های تغییرات اقلیمی، فناوری و امنیت سلامت؛ و سوم، رزمایش‌های نظامی سالانه. این اصول، توانایی‌های بین اعضا را عمیق‌تر کرده و دفاع جمعی را تقویت کرده است. این روابط، نشان‌دهنده تعهد گسترده‌تر به مقابله با تهدیدات دریایی و تأمین امنیت خطوط دریایی حیاتی است که برای تجارت جهانی و تأمین انرژی بسیار مهم هستند (Aram and Mohammed, 2025: 271-272).

۳. **اتحاد آکوس:** یک تحول استراتژیک جدید در سیاست ایالات متحده در قبال منطقه ایندوپاسفیک که در تأسیس اتحاد سه‌جانبه آکوس آشکار شد. این اتحاد در ۱۵ سپتامبر ۲۰۲۱، طی جلسه رهبری سه کشور شرکت‌کننده با حضور جو بایدن، رئیس‌جمهور، بوریس جانسون نخست‌وزیر بریتانیا و اسکات موریسون نخست‌وزیر استرالیا، اعلام شد. آکوس که از حروف اول کلمات استرالیا^۱، بریتانیا^۲ و ایالات متحده^۳ گرفته شده است، یک چارچوب امنیتی- نظامی جدید را نشان می‌دهد. تحلیلگران و کارشناسان استراتژیک معتقدند که این اتحاد پاسخی مستقیم به توسعه‌طلبی و هژمونی نظامی رو به رشد چین در منطقه ایندوپاسفیک است. سنگ‌بنای این توافق استراتژیک، ارائه فناوری زیردریایی هسته‌ای به استرالیا با پشتیبانی و کمک فنی از سوی ایالات متحده و بریتانیا است که اساساً پویایی قدرت منطقه‌ای را تغییر می‌دهد (Örmeci, 2021: 10). اعضای اتحاد آکوس متعهد به تقویت قابلیت‌های مشترک امنیتی و دفاعی و ایجاد روابط دوجانبه بلندمدت شده‌اند. افزون بر این، آن‌ها آمادگی خود را برای تبادل اطلاعات فشرده

1- AU

2- UK

3- US

و ادغام فناوری‌های دفاعی پیشرفته نشان داده‌اند. آن‌ها همچنین بر ارزش‌های مشترک و حمایت از خرید زیردریایی‌های هسته‌ای توسط استرالیا برای نیروهای دریایی خود، با هدف مقابله با چالش‌ها و تهدیدها در قرن جدید، تأکید دارند (Matar and Tahir, 2022: 36). این توافقنامه بر ارتباط عمیق بین سه کشور تأکید دارد. این توافقنامه، امنیت این سه کشور را با ورود به قرن بیست و یکم افزایش می‌دهد و همکاری برای منطقه‌ایندوپاسفیک نه تنها در برابر تهدیدات فعلی، بلکه در برابر چالش‌ها و رخدادهای احتمالی آینده نیز ادامه خواهد یافت (Durmuş, 2023: 215).

تمرکز نقش ایالات متحده در منطقه‌ایندوپاسفیک ضروری شده است، زیرا محیط منطقه‌ای ذاتاً با اهداف و منافع آمریکا همسو است. افزون بر این، ایالات متحده اهداف متعددی را در منطقه دنبال می‌کند، از جمله:

۱. جلوگیری از ظهور هر قدرت مسلط در منطقه،
۲. فعال کردن عوامل اقتصادی و حفظ اقتصادهای منطقه‌ای در چارچوب نظام اقتصادی آزاد و باز،
۳. ترویج و حمایت از توسعه یک محیط منطقه‌ای چندجانبه،
۴. تضمین امنیت و ثبات برای متحدان و دوستان از جمله ژاپن، استرالیا، کره جنوبی و تایوان،
۵. ایجاد شبکه‌ای از اتحادها و روابط دوجانبه، در عین حال ادغام کشورهای متحد از طریق یک نظام منطقه‌ای جدید،
- ۶؛ و تضمین جلوگیری از تکثیر سلاح‌های کشتار جمعی، حصول اطمینان از این که هیچ کشور دیگری مالکیت، فناوری یا دسترسی به چنین سلاح‌هایی را به دست نمی‌آورد (Kazim, 2021: 51-52).

بحث و نتیجه‌گیری

منطقه‌ایندوپاسفیک در حال تجربه یک مسابقه تسلیحاتی قابل توجه است که ناشی از رقابت فزاینده بین ایالات متحده و چین و افزایش جسارت سایر قدرت‌های منطقه‌ای است. ظهور مشارکت‌های امنیتی جدید نظیر کواد، همراه با نفوذ فزاینده قدرت‌های منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای در شکل‌دهی به چشم‌انداز امنیتی، در کنار ادغام فزاینده فناوری‌های نوظهور در قابلیت‌های نظامی توسط کشورهای مختلف، ممکن است سبب بی‌ثباتی و بی‌نظمی این منطقه گردد. نگاه هزینه‌دفاعی کشورهای آمریکا، روسیه و چین در منطقه‌ایندوپاسفیک فراتر از منطقه (جهانی) بوده ولی نگاه سایر کشورهای عمده این منطقه (هند، ژاپن، کره جنوبی، کره شمالی، سنگاپور، تایوان و استرالیا) درون منطقه‌ای است. این عامل سبب می‌شود که کشورهای با نگاه درون منطقه‌ای هزینه زیادی برای تجهیز و نوسازی ارتش خود به سبب تهدیدات فرضی از کشورهای با قدرت فرامنطقه‌ای به‌ویژه چین متحمل شوند. افزایش ثروت، وجود اختلافات زیاد سرزمینی، ائتلاف‌های چندگانه اقتصادی و امنیتی، وجود و توجه عمیق شرکت‌های اسلحه‌سازی مطرح جهانی به این منطقه، تلقی تهدید چین از سوی کشورهای این منطقه به سبب افزایش سریع قدرت اقتصادی و نظامی آن و حضور قدرت‌های فرامنطقه‌ای در منطقه‌ایندوپاسفیک باعث شده است که این منطقه به سرعت وارد یک مسابقه تسلیحاتی شود. کشورهایی مانند ژاپن، کره جنوبی، تایوان، سنگاپور و استرالیا از جمله خریداران بزرگ تسلیحات در منطقه‌ایقیانوس آرام برای مقابله با چین و در جنوب آسیا هند و پاکستان بیشترین خریداران سلاح برای مقابله و توازن قوا در این منطقه هستند.

به نظر می‌رسد رقابت تسلیحاتی در این منطقه افزون بر افزایش هزینه نظامی برای کشورهای این منطقه سبب بی‌اعتمادی کشورهای مهم این منطقه نسبت به یکدیگر، بی‌اعتنایی و عدم مشارکت جمعی کشورهای مهم این منطقه نسبت به مشکلات امنیتی و اختلافات سرزمینی به‌ویژه حل مشکل دریای چین جنوبی و ایجاد بی‌نظمی و گه‌ها تهدیدات جنگی و هسته‌ای از سوی برخی از کشورهای این منطقه نسبت به یکدیگر گردیده است.

توصیه‌های کلیدی برای سیاست‌گذاران دفاعی

- ایجاد یک ترتیبات کنترل تسلیحاتی که شامل کشورهای عمده منطقه نظیر (ایالات متحده، چین، هند، ژاپن، کره جنوبی و شمالی و پاکستان) به‌عنوان بخشی از یک زنجیره استراتژیک باشد.
- نیاز به رویکردی جدید به شکل کنترل تسلیحات یکپارچه که شامل قابلیت‌های مختلف ذینفعان مختلف در یک چشم‌انداز ریسک بسیار به‌هم‌پیوسته و چند حوزه‌ای برای «کاهش خطرات در هر دو حوزه فنی و سطوح درگیری».
- ایران به دلیل داشتن مؤلفه‌های قدرت ژئواکونومیک و قلمروهای منحصر به فرد ژئواستراتژیک می‌تواند ضمن تقویت زیرساخت‌ها و مدرن‌سازی ناوگان دریایی و ایجاد پایگاه‌های فراساحلی، امنیت ملی خود را افزایش دهد.

تشکر و قدردانی

نویسندگان این مقاله از تمامی افرادی که در تهیه و انتشار این مقاله به‌ویژه سردبیر محترم نشریه و داوران این مقاله مؤثر بوده‌اند قدردانی می‌نمایند.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند که هیچ‌گونه تضاد منافی در خصوص پژوهش حاضر وجود ندارد.

منابع

- اطاعت، جواد و احمدی، ابراهیم. (۱۳۹۳). تحلیل مهم‌ترین منابع تنش و تهدید در روابط پاکستان و همسایگان. *مطالعات سیاسی*، ۲۶: ۱-۳۶ (<https://www.noormags.ir/view/fa>)
- الله‌وردی زاده، رضا و کریمی، مهدی. (۲۰۲۴). موقعیت اقیانوس هند در ارتقای هند به یک قدرت دریایی پیشرو. *سیاست جهانی*، ۱۳(۱): ۸۳-۱۰۹. DOI: <https://doi.org/10.22124/wp.2024.26253.2293>
- امیری، مهدی و غفاری‌زاده، مهرشاد. (۲۰۲۲). رویکرد استراتژیک آمریکا و هند به منطقه ایندو پاسیفیک. *فصلنامه علمی رهیافت‌های سیاسی و بین‌المللی*، ۱۷۳۵-۱۷۳۹، ۱۴، (۱): ۱۲۳-

۱۴۸. (DOI: <https://doi.org/10.29252/piaj.2022.228617.1294>)

- جعفری‌نیا، عباس، اخباری، محمد و مرادیان، محسن. (۱۳۹۸). تحلیل شاخص‌های قدرت نظامی واحدهای سیاسی - جغرافیایی در عرصه نظام بین‌الملل. *فصلنامه علمی - پژوهشی نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی*، سال یازدهم، (۳): تابستان. (URL: <https://www.sid.ir>)
- جمشیدی، محمد و یزدان‌شناس، زکیه. (۱۳۹۹). استراتژی چرخش به آسیا؛ ظهور چین و سیاست امنیت ملی آمریکا در شرق آسیا. *فصلنامه علوم سیاسی*، سال شانزدهم، بهار و تابستان. (DOI: <https://doi.org/10.30497/pk.2020.2681>)
- حافظ‌نیا، محمدرضا و ربیعی، حسین. (۱۳۹۲). *مطالعات منطقه‌ای خلیج فارس*. تهران: سمت <https://samt.ac.ir>
- حافظ‌نیا، محمدرضا. (۱۳۹۵). *اصول و مفاهیم ژئوپلیتیک*. مشهد: انتشارات پاپلی. <http://www.nashreiran.ir>
- خبرگزاری جمهوری اسلامی. (۱۵، اسفند، ۱۴۰۰). کشورهای دارای سلاح هسته‌ای کدامند و چه تعداد کلاهک دارند؟ کد خبر: ۸۴۶۷۳۰۳۳. (URL: <https://irna.ir/xjHJL6>)
- خضری، رویا. (۲۰۱۰). استراتژی آمریکا و چین در منطقه آسیا - پاسیفیک همکاری و تعارض. *فصلنامه سیاست خارجی*، سال بیست و پنجم، (۳): پاییز. (URL: <https://fp.ipisjournals.ir>)
- متقی، ابراهیم. (۲۰۱۱). تحلیل نظری الگوهای رفتاری آمریکا نسبت به چین. *فصلنامه مطالعات روابط بین‌الملل*، ۱۹(۵): ۲۱۷-۲۴۰. (URL: <https://journals.iau.ir>)
- محمدی، حمیدرضا و میکامه، ایمان. (۱۳۹۲). تأثیر نفت بر حضور نظامی آمریکا در خلیج فارس. *پژوهش‌های دانش زمین*، سال چهارم، ۱۴: ۳۴-۵۲. (URL: <https://esrj.sbu.ac.ir>)
- محرابی، علیرضا و عباسیان، قاسم. (۱۴۰۲). تحلیل ژئوپلیتیکی روابط کشورهای شمال اقیانوس هند بر تدوین سیاست‌گذاری جمهوری اسلامی ایران. *فصلنامه ژئوپلیتیک*، سال نوزدهم، (۳): (DOI: <https://doi.org/10.1001.1.17354331.1402.19.71.4.9>)
- ویکی‌پدیا دانشنامه آزاد. (۲۰۲۴). اقیانوس هند. (URL: <https://fa.wikipedia.org/wiki>)
- Allahvardizadeh, Reza and Karimi, Mehdi. (2024). The Position of the Indian Ocean in India's Rise to a Leading Maritime Power. *World Politics*, 13(1):83-109.-
(DOI: <https://doi.org/10.22124/wp.2024.26253.3293>)
- Ali, M.A. and Kamraju, M. (2019). Indo-Pacific significance: A study on geopolitical impact on India and China ‘, *International Journal of Law and Politics Studies*, 1(1). URL: https://www.academia.edu/Indo_Pacific_Significance...

- Amiri, Mehdi and Ghafarizadeh, Mehrshad. (2022). The Strategic Approach of America and India to the Indo-Pacific Region. *Scientific Quarterly of Political and International Approaches*, 1735-739X, 14, (1): 123-148. (DOI:<https://doi: 10.29252/pij.2022.228617.1294>)
- Aram, Ahmad WSo and Mohammed, Ahmed Majeed. (2025). The Evolution of U.S. Strategy from Asia-Pacific to Indo-Pacific Region, *Zanco Journal of Law and Politics*, (23), 38. URL: <https://zancojournal.su.edu.krd>
- Arise, Lotus. (January 25, 2021). *Concept of Region in Geography – UPSC (Geography Optional)*. URL:<https://lotusarise.com> > [Human Geography](#)
- Auslin, Michael R. (2017). *The End of the Asian Century*, Yale University Press. URL:<https://digital-commons.usnwc.edu>
- Çaşın, M.H. (2003). Küreselleşmenin Doğu ve Güneydoğu Asya'nın güvenlik stratejilerine yansımaları', Küreselleşme ve Uluslararası Güvenlik: Birinci Uluslararası Sempozyum Bildirileri, İstanbul, Ankara: Genelkurmay Basımevi. URL: <https://dergipark.org.tr>.
- Chong, Alan, and Wu, Shang-Su. (2018). Indo-Pacific vs. Asia-Pacific: Contending Visions? RSIS Commentary, No.03428, February, 1-3. URL: <https://www.rsis.edu.sg/wpcontent/uploads/2018/02/CO18034.pdf>.<https://fawikipedia.org/wiki>.
- Cohen, Saul Bernard. (2015). *Geopolitics: The Geography of International Relation*, Third Edition, Published by Rowman & Littlefield. URL:<https://www.abebooks.com> > [plp](#)
- Durmuş, Z.A. (2023). Soğuk Savaş sonrası dönemden günümüze ABD'nin Asya Pasifik stratejisi ', NOVUS ORBIS Dergisi, 5(2). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Stratejik Araştırma Merkezi. Available from: URL: <https://dergipark.org.tr>.
- Ekrem, N.H. (2006). Türk-Çin ilişkilerinin gelişmesi ', Uzak Doğu-Pasifik Araştırmaları Masası, 22. URL: <https://avesis.ankara.edu.tr>.
- Erkan, A.Ç. and Ateş, A. (2019). Will Russia be a threat to China? Sino-Russian energy relations via energy weapon model, *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 10(36), 252–280. URL: <https://www.ijoess.com> > [DergiTamDetay](#).
- Etaat, Javad and Ahmadi, Ibrahim. (2014). Analysis of the most important sources of tension and threat in the relations between Pakistan and its neighbors. *Political Studies*, 26: 1 -36. (<https://www.noormags.ir/view/fa>)
- Gottemoeller, R. (2015). The Role of the United States in Asia-Pacific

- security, The U.S. Department of State. [URL: https://rb.gy/zccdp5](https://rb.gy/zccdp5)
- Hafeznia, Mohammad Reza and Rabiei, Hossein. (2013). *Persian Gulf Regional Studies*. Tehran: Samt. <https://samt.ac.ir>
- Hafez-Nia, Mohammad Reza. (2016). *Principles and Concepts of Geopolitics*. Mashhad: Papli Publications. [URL: http://www.nashreiran.ir](http://www.nashreiran.ir)
- Icanw. (June 2025). Hidden Costs: Nuclear Weapons Spending in 2025 Report, [URL: https://www.icanw.org](https://www.icanw.org) > ... > [Reports and Research](#)
- Jafarinia, Abbas, Akhbari, Mohammad, and Moradian, Mohsen. (2019). Analysis of military power indicators of political-geographical units in the international system. *Scientific-Research Quarterly of New Approaches in Human Geography*, (3): Summer. ([URL: https://www.sid.ir](https://www.sid.ir))
- Islamic Republic News Agency. (March 15, 1400). Which Countries Have Nuclear Weapons and How Many Warheads do They Have? News Code: 84673033. <https://irna.ir/xjHJL6> : ([URL](#))
- Jamshidi, Mohammad, and Yazdan-Shenas, Zakieh. (2019). The Strategy of Turning to Asia; The Rise of China and the National Security Policy of the United States in East Asia. *Political Science Quarterly*, (DOI: <https://doi.org/10.30497/pk.2020.2681>)
- Kapur, Ashok. (2020). *Geopolitics and the Indo-Pacific Region*. Publisher: Routledge. [URL: https://www.routledge.com/Kapur/book](https://www.routledge.com/Kapur/book)
- Karaca, R.K. (2003). Dünyadaki yeni güç Çin: Tek kutuptan çift kutuba, İstanbul: Sanat Yayıncılık. [URL: https://dergipark.org.tr](https://dergipark.org.tr) > [pub](#) > [issue](#)
- kazim, Baqir Jawad. (2006). Alaibead Alastiratijia Aladwar Quaa Alkubraa fi Qiam Asia - Basifik, PhD Thesis, College of Political Science, Nahrain University. [URL: https://zancojournal.su.edu.krd](https://zancojournal.su.edu.krd) > [JLP](#) > [article](#) > [view](#)
- Kazim, Baqir Jawad. (2021). Albiya Al'asasiat Fi Shimal Sharq Asia Bayn Alnufudh Al'amrikii Waltaathir Alsiny, *Journal of Political Science*, 61), College of Political Science, University of Nahrain. [URL: https://zancojournal.su.edu.krd](https://zancojournal.su.edu.krd) > [JLP](#) > [article](#) > [view](#)
- Khazari, Roya. (2010). US and Chinese Strategy in the Asia-Pacific Region: Cooperation and Conflict. *Foreign Policy Quarterly*, (3): ([URL: https://fp.ipisjournals.ir](https://fp.ipisjournals.ir))
- Liang, Xiao, Tian, Nan, Da silva, Diego Lopes, Scarazzato, Lorenzo, Karim, Zubaida, and Ricard, Jade Guiberteau. (2025). Trends in

- World military Expenditure 2024, SIPRI Fact Sheet April 2025. [URL: file:///C:/Users/pc/Desktop/SIPRI%20Fact%20Sheet%202025.pdf](file:///C:/Users/pc/Desktop/SIPRI%20Fact%20Sheet%202025.pdf)
- Matar, ebrahim Hardan and Tahir, Randa Wudah. (2022). Altatawr Alastiratij Min Asia Albasifik Alaa Alendu - Basifik, Asia Issues Magazine, (13), Arab Democratic Center for Strategic, *Political and Economic Studies*, Berlin. [URL:https://www.researchgate.net/publication/39239855...](https://www.researchgate.net/publication/39239855...)
 - Maps of India. (2025). Map of the Location of Countries in the Indo-Pacific Region. [URL: https://maps of India. Com](https://maps of India. Com).
 - Maps of World. (2025). World Map with Countries. URL: <https://www.mapsofworld.com>.
 - Medcalf, R. (2020). Indo-Pacific Empire: China, America and the Contest for the World's Pivotal Region. Manchester University Press. [URL:https://manchesteruniversitypress.co.uk](https://manchesteruniversitypress.co.uk) > ...
 - Mehrabi, Alireza and Abbasian, Qasem. (1402). Geopolitical Analysis of Relations between the Countries of the Northern Indian Ocean on the Formulation of Policy of the Islamic Republic of Iran. *Geopolitics Quarterly*, (3): [DOI:https://doi:20.1001.1.17354331.1402.19.71.4.9](https://doi:20.1001.1.17354331.1402.19.71.4.9)
 - Mohammadi, Hamid Reza and Mikameh, Iman. (2013). The Impact of Oil on the US Military Presence in the Persian Gulf. *Earth Science Research*, 14: 34-52. [URL: https://esrj.sbu.ac.ir](https://esrj.sbu.ac.ir)
 - Mottaqi, Ibrahim. (2011). Theoretical Analysis of US Behavioral Patterns towards China. *Journal of International Relations Studies*, 19(5): 217-240. [URL: https://journals.iau.ir](https://journals.iau.ir).
 - Örmeci, O. (2021). ABD dış Politikasında öncelikli Gündem Asya-Pasifik ' , Bilge Strateji, 12(22): 9 –18. [URL:http:// dergipark.org.tr](http://dergipark.org.tr) > ...
 - Philomine A, Verlaan, Joseph R, Morgan. (Aug 17, 2024). Indian Ocean | History, Map, Depth, Islands, & Facts. [URL: https://www.britannica.com](https://www.britannica.com)
 - Roumina, Ebrahim. (2025). Transformation in Global Geostrategic Realms: From Maritime Order Fragmentation to Continental Order Transition. *Geopolitics Quarterly*, 21, 2, 338-355. 32. [In Persian]. [URL:https://doi:10.22034/igq.2025.489899.1980](https://doi:10.22034/igq.2025.489899.1980).
 - Sharma, Ankita. (April 2025). Nuclear Power Market Report 2025 (Global Edition), Report ID: CMR935809. [URL: https://www.Cognitivemarketresearch.com/nuclear-power-market-report](https://www.Cognitivemarketresearch.com/nuclear-power-market-report).
 - Sipri. (2025). Trends in World Military Expenditure 2024. Available from: [URL: File:///C:/Users/pc/Desktop/SIPRI%20fact %20Sheet%202025.pdf](file:///C:/Users/pc/Desktop/SIPRI%20fact%20Sheet%202025.pdf).

- SIPRI. (2024). Global Military Expenditures in the Indo-Pacific Region (\$Billion) (2019-2023), Reported on 2024. [URL: File://C:/Users/pc/Desktop/SIPRI%20fact%20Sheet%202025.pdf](File://C:/Users/pc/Desktop/SIPRI%20fact%20Sheet%202025.pdf).
- SIPRI. (2, Dec, 2024). World's Top Arms Producers See Revenues Rise on the Back of Wars and Regional Tensions. [URL: : https://www.sipri.org](https://www.sipri.org).
- Snan, Muhamad. (2017). Alhiwar Alrubaeiu / Tahjim Alnufudh Alsinyii Fi Janub Sharq Asia, *Event Trends Journal - Future Center for Studies and Research* – (24), Abu Dhabi. [URL:https://zancojournal.su.edu.krd/index.php/JLP](https://zancojournal.su.edu.krd/index.php/JLP)
- SSBCKrack. (June 26, 2024). Top 10 Largest Arms Importers in the World 2024. [URL:https://www.Ssbcrack.com/2024/02/largest-arms-importer-in-the-world.html](https://www.Ssbcrack.com/2024/02/largest-arms-importer-in-the-world.html).
- Statista. (2023). Global Ranking of Major Arms Importers, 2023. Available from: [URL: https://www.statista.com](https://www.statista.com)
- Statista. (2023). Annual Financial Reports of Companies. [URL: https://www.statista.com](https://www.statista.com)
- Statista. (2024). Global Ranking of Major Arms Importers (2023). [URL: https://www.statista.com](https://www.statista.com).
- Storey, I. (2017). The South China Sea dispute: Outlook and implications', Southeast Asian Affairs, 46–56. [URL:http://web.isanet.org/Web/](http://web.isanet.org/Web/)
- Tian, Nan, Da Silva, Diego lopes, Liang, Xiao, and Orenzo, Scarazzato. (2024). Trends in -World Military Expenditure (2023), SIPRI Fact Sheet, April 2024. [URL: https://www.sipri.org](https://www.sipri.org).
- The Government of the Republic. (2022). *Strategy for a Free, Peaceful, and Prosperous Indo-Pacific Region*. Published by the Government of the Republic of Korea on December 2022. [URL:https://www.researchgate.net/publication/36690389...](https://www.researchgate.net/publication/36690389...)
- Tuan, T.A. (2020). Maritime security in the Indo-Pacific: Mixed opportunities and challenges from connectivity strategies ', responding to the Geopolitics of Connectivity. [URL:https://www.kas.de/documents/Panorama_20...](https://www.kas.de/documents/Panorama_20...)
- Torun, E. (2006). Asya-Pasifik bölgesindeki çıkar çatışmaları ve Türkiye'nin güvenlik boyutuna yansımaları', Genelkurmay Başkanlığı Yayınları Stratejik Araştırmalar Dergisi, 4(7). [URL: https://dergipark.org.tr/pub/issue](https://dergipark.org.tr/pub/issue)
- Wikipedia, the free encyclopedia. (2024). Indian Ocean. (URL: <https://fa.wikipedia.org/wiki>)